

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΠΜΣ: ‘Περιβαλλοντική Επικοινωνία και Προαγωγή Υγείας’**

**ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΚΥΡΟΥ ΝΗΣΑΔ
(ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ)**

Θέμα: Περιβάλλον και Γαλάζιος Τουρισμός: Οδεύοντας προς την Βιωσιμότητα

6^ο Παρατηρητήριο για τον Θαλάσσιο Τουρισμό Νήσου Σκύρου

**Environment and Blue Tourism: moving towards Sustainability
6th Maritime Tourism Observatory for Skyros Island**

**Της φοιτήτριας Ζαπάντη Γερασιμίνας - Θεοδώρας (Α.Μ: 2109)
Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Κωνσταντίνα Σκαναβή**

**ΑΘΗΝΑ,
ΜΑΡΤΙΟΣ 2023**

Η παρούσα Τεχνική Έκθεση (αναφορά πρακτικής άσκησης) συντάχθηκε, στο πλαίσιο του ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Επικοινωνία και Προαγωγή Υγείας» του Τμήματος Δημόσιας και Κοινοτικής Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Ως ερευνήτρια συμμετείχα ενεργά στις δράσεις της Ειδικής Ακαδημαϊκής Μονάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αγωγής και Επικοινωνίας, του Εργαστηρίου Υγιεινής και Επιδημιολογίας, του Τμήματος Δημόσιας και Κοινοτικής Υγείας, της Σχολής Δημόσιας Υγείας του ΠΑΔΑ, υπό την εποπτεία της Διευθύντριας της Ειδικής Ακαδημαϊκής Μονάδας και Διευθύντριας του ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Επικοινωνία και Προαγωγή Υγείας», Καθηγήτριας κας Κωνσταντίνας Σκαναβή.

Αναλυτικότερα:

1. Κατά το χρονικό διάστημα του Νοεμβρίου του 2021 συμμετείχα μέσω του Καλλιτεχνικού Εργαστηρίου της Ειδικής Ακαδημαϊκής Μονάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αγωγής και Επικοινωνίας, στην δράση ευαισθητοποίησης του εκπαιδευτικού προσωπικού στο Κολλέγιο Ψυχικού, με την κατασκευή ψηφιδωτών ως μορφή ευαισθητοποίησης.
2. Τον Ιούλιο του 2021 συμμετείχα στο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης με τίτλο: «ΘΕΡΙΝΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ» που διοργανώθηκε από το Κέντρο Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Πα.Δ.Α) κατά το Ακαδημαϊκό έτος 2020-2021. Το Πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τη μέθοδο Δια ζώσης διδασκαλία, στη Σκύρο. Η Διάρκεια του Προγράμματος ήταν 137 ώρες, από 05/07/2021 έως 18/07/2021, ECTS:5. Παράλληλα συμμετείχα και στο πενθήμερο περιβαλλοντικό βιωματικό σεμινάριο Trash Art, μία παράλληλη δράση του Skyros Project και της Θερινής Ακαδημίας Περιβαλλοντικών Εκπαιδευτών στο λιμάνι της Λιναριάς στη Σκύρο. Το συγκεκριμένο σεμινάριο αποτέλεσε έναν νέο τρόπο πρακτικής άσκησης σε θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και αγωγής υγείας. Αξιοποιώντας την Trash Art, δραστηριοποιήθηκα στη δημιουργία ψηφιδωτών προωθώντας έτσι υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά.
3. Σήμερα, ως ερευνήτης/τρια της Ειδικής Ακαδημαϊκής Μονάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αγωγής και Επικοινωνίας, συμμετέχω στην συγγραφή της παρακάτω τεχνικής έκθεσης:

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	5
ΜΕΡΟΣ 1 ^ο	6
1.1 Εισαγωγή.....	6
1.2 Ο θαλάσσιος τουρισμός στην Ελλάδα.....	6
1.3 Γαλάζιος τουρισμός και βιωσιμότητα	8
1.4 Υπηρεσίες μαρίνων και αξιολόγηση	9
1.5 Λιμένες Σκύρου	11
1.6 Παρατηρητήριο βιώσιμου τουρισμού.....	17
1.7 Παρατηρητήριο θαλάσσιου τουρισμού	18
ΜΕΡΟΣ 2 ^ο :	19
2.1 Μεθοδολογία	19
2.1.1 Τουριστικό παρατηρητήριο	19
2.1.2 Παρατηρητήριο θαλάσσιου τουρισμού	19
2.2 Μεθοδολογία 6 ^{ου} τουριστικού παρατηρητηρίου Σκύρου	20
ΜΕΡΟΣ 3 ^ο	21
3.1 Προφίλ του τουρίστα.....	21
3.2 Διαμονή στην Σκύρο	25
ΜΕΡΟΣ 4 ^ο	27
4.1 Συμπέρασμα	27
4.2 Σύγκριση του προφίλ του τουρίστα που επισκέφθηκε τον λιμένα της Λιναριάς, Σκύρου, το καλοκαίρι του 2019-2022	28
5. Επίλογος	29
Βιβλιογραφία.....	29
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	29
Ξένη Βιβλιογραφία.....	30
Παράρτημα.....	35
Ερωτηματολόγια.....	35
Ερωτηματολόγιο Τουριστικού Παρατηρητηρίου Σκύρου 2022	35
Μέρος Α': Προφίλ Τουριστών	35
Μέρος Β': Διαμονή στη Σκύρο	39
Αποτελέσματα έρευνας	51

Περιεχόμενα πινάκων

1: Το προφίλ του τουρίστα	18
2: Το είδος του θαλάσσιου τουρισμού	18
3: Θεωρείτε το θαλάσσιο ταξίδι με ιστιοπλοϊκό/ταχύπλοο σκάφος ως:.....	19
4: Σημασία ύπαρξης υπηρεσιών λιμένα.....	
20Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
5: Σημασία ύπαρξης υπηρεσιών ασφάλειας λιμέ	
21Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
6: Αξιολόγηση σημαντικότητας λοιπών παρεχόμενων υπηρεσιών	21
7: Αξιολόγηση εγκαταστάσεων και παροχών λιμένα.....	22
8: Αξιολόγηση λοιπών υπηρεσιών λιμένα και νήσου	22
9: Σύγκριση προφίλ τουρίστα 2019-2022	24

Περίληψη

Οι λιμένες αποτελούν μία από τις βασικές εισόδους των ελληνικών τουριστικών επενδύσεων και μπορούν να χαρακτηριστούν ως «οχήματα ανάπτυξης» για τη χώρα, τόσο σε τοπικό όσο σε εθνικό επίπεδο ([Αντωνόπουλος, Σκαναβή και Πλάκα, 2015](#)).

Η Γαλάζια Οικονομία είναι ένα πρόσφατο παράδειγμα οικονομικής ανάπτυξης, που προωθείται παγκοσμίως ως ένας τρόπος για την επίτευξη της βιωσιμότητας των θαλάσσιων και παράκτιων περιοχών ([Midlen, 2021](#)). Ο λιμένας στον οικισμό της Λιναριάς έχει διαπιστευθεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως «Μπλε Λιμάνι με Πράσινη Απόχρωση», αποτελώντας μία περιβαλλοντικά αειφορική κοινότητα ικανή να προωθήσει υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά τόσο στην τοπική κοινότητα όσο και στους τουρίστες ([Antonopoulos et al., 2017](#)). Το λιμάνι υπήρξε πολύ ανταγωνιστικό όσον αφορά την επίτευξη υψηλών απαιτήσεων επιβολής βιωσιμότητας και λειτουργεί κυρίως με τρόπους που συμπληρώνουν την περιβαλλοντική ποιότητα. Παρουσιάζει από το 2010 καινοτόμες, ανταγωνιστικές και βιώσιμες λύσεις ([Antonopoulos, Plaka & Skanavis, 2016](#)). Είναι ιδιαίτερα γνωστό για τις πρόσφατες επενδύσεις του σε διάφορες υπηρεσίες που επιτρέπουν στους επισκέπτες να αξιοποιήσουν στο έπακρο τη διαμονή τους ([Antonopoulos et al., 2017](#)).

Το 6^ο τουριστικό παρατηρητήριο είχε ως στόχο την συλλογή πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων των προτιμήσεων των τουριστών, με σκοπό την αξιολόγηση των υπηρεσιών αυτών. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με ανώνυμα ερωτηματολόγια τα οποία διακρίνονται σε 2 μέρη, το 1^ο μέρος αφορά το προφίλ του τουρίστα και το 2^ο μέρος αφορά τις απόψεις των τουριστών για τις υπηρεσίες και τις παροχές του Λιμένα αλλά και του νησιού. Κατά την αξιολόγηση του λιμένα το 91% των ερωτηθέντων αξιολόγησε την μαρίνα θετικά σε σύγκριση με άλλα λιμάνια της χώρας, ενώ το 77% κατατάσσει το λιμάνι της Σκύρου σε καλή θέση σε σχέση με άλλα Ευρωπαϊκά ή διεθνή λιμάνια. Η συνολική ποιότητα του τουριστικού προϊόντος αξιολογήθηκε θετικά με ποσοστό 89%, ενώ το 90% των επισκεπτών έμεινε γενικότερα ικανοποιημένο από τις συνολικές προσφερόμενες υπηρεσίες. Το 95% μάλιστα, θα επέστρεφε και πάλι στην Σκύρο, είτε με σκάφος είτε χωρίς.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

1.1 Εισαγωγή

Η παγκόσμια τουριστική βιομηχανία έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις έχουν επηρεάσει τον όγκο και τα πρότυπα των τουριστικών ροών (Katemliadis & Papatheodorou, 2021). Ο θαλάσσιος τουρισμός έχει καταστεί σημαντικός οικονομικός τομέας για χώρες με προσιτές και ελκυστικές ακτές (Tonazzini et al., 2019). Η πολιτιστική κληρονομιά, το ήπιο κλίμα, η ευγενική φιλοξενία και η πλούσια ιστορία είναι μερικοί επίσης από τους παράγοντες που εξηγούν την ανάπτυξη του (Georgakopoulou & Delitheou, 2020). Οι ακτές της Ευρώπης συνδυάζουν μια πλούσια θαλάσσια παράδοση με ποικιλία τοπίων και φυσικών καταφυγίων. Οι ωκεανοί και οι θάλασσές χαρακτηρίζονται από βιολογικό πλούτο και απερίγραπτη ομορφιά. Έτσι, ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς τομείς στην Ευρώπη (European Commission, 2012).

1.2 Ο θαλάσσιος τουρισμός στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, ως κατ' εξοχήν παράκτια χώρα, αποτελείται από 16.000 χιλιόμετρα ακτογραμμής και περισσότερα από 1350 νησιά, εκ των οποίων κατοικούνται περίπου τα 230 (Krabokoukis & Polyzos, 2021). Σύμφωνα με το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (2019), η Ελλάδα αποτελεί ένα από τα πιο ισχυρά και σημαντικότερα ναυτικά κράτη παγκοσμίως και η εμπορική της ναυτιλία, όπως και ο τουρισμός, διαδραματίζουν ρόλο στυλοβάτη για την εθνική οικονομία.

Η τουριστική βιομηχανία στην χώρα μας είναι ένας ακόμη κλάδος που έχει αναπτυχθεί εντυπωσιακά και έχει γίνει σημαντική πηγή ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία (Katemliadis & Papatheodorou, 2021). Ο θαλάσσιος τουρισμός στην Ελλάδα ξεκίνησε να αναπτύσσεται κατά τη δεκαετία του 1960 (Diakomihalis, 2007). Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα (The World Bank, n. d.) το 1960 οι αφίξεις υπολογίζονται κατά προσέγγιση στις 33.000, ενώ το 2019 άγγιξαν τα 37 εκατομμύρια. Το 2013, η Ελλάδα αποτελούσε τον τρίτο πιο δημοφιλή τουριστικό

προορισμό στην Ευρώπη, ακολουθώντας την Ιταλία και την Ισπανία (Maragkogianni & Papaeftimiou, 2015).

Σύμφωνα με τον Diakomihalis (2007) ο θαλάσσιος τουρισμός συναντάται κυρίως με τις δραστηριότητες της κρουαζιέρας (Cruising), της ιστιοπλοΐας (Yachting) και των ημερήσιων θαλάσσιων εκδρομών (Daily Maritime Excursions). Το «Yachting» είναι η θαλάσσια δραστηριότητα μέσω της οποίας οι τουρίστες χρησιμοποιούν σκάφη γιοτ για ψυχαγωγικούς σκοπούς. Τα σκάφη γιοτ παρέχουν υπηρεσίες διαμονής και τροφοδοσίας (catering). Το πλεονέκτημα αυτού του είδους αναψυχής είναι ότι οι τουρίστες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τον προορισμό τους σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους (Nodaraki, et al., 2017). Η ιστιοπλοΐα προσφέρεται με επανδρωμένα σκάφη αναψυχής (μηχανοκίνητα σκάφη κ.λπ.) ή ιστιοπλοϊκά σκάφη που συνήθως ναυλώνονται χωρίς πλήρωμα (Diakomihalis, 2007).

Από την άλλη, οι κρουαζιέρες είναι μία διαφορετική μέθοδος αναψυχής, με μοναδικά χαρακτηριστικά που εμπνέουν τα ταξιδιωτικά κίνητρα των τουριστών (Jiao et al., 2021). Οι κρουαζιέρες αποτελούν οργανωμένες εκδρομές, οι οποίες διαρκούν συνήθως 7-14 ημέρες κατά μέσο όρο, δίνοντας την ευκαιρία στους ταξιδιώτες να επισκεφθούν πολλούς προορισμούς σε ένα ταξίδι (CLIA, 2015). Λόγω της αύξησης της δημοτικότητας του συγκεκριμένου είδους ταξιδιού, τα κρουαζιερόπλοια θεωρούνται «πλωτά ξενοδοχεία» ή «πλωτά θέρετρα», πράγμα το οποίο βασίζεται στην ύπαρξη μπαρ, κλαμπ, εστιατορίων, πισινών, καταστημάτων, θεάτρων κα (Papathanassis, 2012). Τα ελληνικά λιμάνια αποτελούν τον κύριο προορισμό για μεγάλο αριθμό προγραμμάτων κρουαζιέρας, με συμπληρωματικούς προορισμούς τα γειτονικά λιμάνια της Ιταλίας, της Τουρκίας, της Κύπρου ή της Αιγύπτου. Σε άλλα προγράμματα κρουαζιέρας, η Ελλάδα είναι ο συμπληρωματικός προορισμός με κλήσεις λίγων ή και ενός λιμανιού (Diakomihalis, 2007).

Τα «ημερήσια» σκάφη προσφέρουν κρουαζιέρες λίγων ωρών, οι οποίες ξεκινούν από ηπειρωτικά ή νησιωτικά λιμάνια προς παραθαλάσσιους ή νησιωτικούς προορισμούς. Συνήθως διοργανώνονται από τουριστικούς πράκτορες (Diakomihalis, 2007). Αυτού του είδους αναψυχή διαχωρίζεται από τις παραδοσιακές δραστηριότητες τις ιστιοπλοΐας και των κρουαζιέρων, με κύριο χαρακτηριστικό τους ότι λαμβάνει χώρα με μικρά σκάφη, τα οποία εκτελούν ταξίδια μόνο κατά την διάρκεια της ημέρας. Γι' αυτό τον λόγο δεν διαθέτουν προδιαγραφές για νυχτερινά

ταξίδια ή μεγαλύτερες αποστάσεις (πχ καμπίνες επιβατών, εστιατόρια κλπ) (Diakomihalis & Lagos, 2011).

1.3 Γαλάζιος τουρισμός και βιωσιμότητα

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ένας από τους μεγαλύτερους και ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς της τουριστικής βιομηχανίας (Mohd Hafiz, 2022), αποτελώντας βασική συνιστώσα της οικονομικής ανάπτυξης (OECD, 2020). Ωστόσο, οι κρουαζιέρες, η ιστιοπλοΐα, ακόμη και ο οικο-τουρισμός, χαρακτηρίζονται ως κρίσιμες δραστηριότητες με περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις (Tonazzini et al., 2019).

Οι επιπτώσεις του τουρισμού στις παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές προέρχονται κυρίως από την κατασκευή και τη λειτουργία ξενοδοχείων, εξοχικών κατοικιών, λιμένων/μαρίνων, εγκαταστάσεων επεξεργασίας απορριμμάτων κ.λπ., καθώς και από θαλάσσιες και παράκτιες ψυχαγωγικές δραστηριότητες (Gössling, 2002). Οι κύριες περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού είναι η κατανάλωση και χρήση πόσιμου νερού και ενέργειας για τουριστικές υπηρεσίες, αλλαγή των χρήσεων γης και τεχνητοποίηση (μεταβολή) των ακτογραμμών, ρύπανση καθώς και απώλεια της βιοποικιλότητας (Tonazzini et al., 2019). Αντιστρόφως, ο τουριστικός τομέας εκτίθεται όλο και περισσότερο στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η διάβρωση των ακτογραμμών, για παράδειγμα, έχει ήδη κάνει την εμφάνιση της στις ακτές της Μεσογείου, κυρίως στα νοτιότερα τμήματα (Randone et al., 2017). Επιπροσθέτως, η κατανάλωση του νερού και αύξηση της στάθμης των υδάτων είναι μερικές από τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο τουριστικός τομέας λόγω της κλιματικής αλλαγής (UfM, 2018).

Η βιωσιμότητα του τουρισμού κερδίζει ολοένα και περισσότερη προσοχή λόγω των περιβαλλοντικών οφελών (Ibnou-Laaroussi et al., 2020). Κρίνεται απαραίτητο να ληφθούν υπόψη και οι τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης (κοινωνία, περιβάλλον και οικονομία), σε μία ολιστική προσέγγιση (Ibnou-Laaroussi et al., 2020). Η εφαρμογή οικονομικών και τουριστικών εννοιών που προσανατολίζονται στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων είναι μια επιλογή που μπορεί να βοηθήσει στο πρόβλημα (Tegar & Gurning, 2018). Ως βιώσιμος τουρισμός ορίζεται «ο τουρισμός που σέβεται τόσο τους ντόπιους όσο και τον

ταξιδιώτη, την πολιτιστική κληρονομιά και το περιβάλλον» (Cummings & Greenberg, 2021). Αυτού του είδους βιωσιμότητα βασίζεται κυρίως στην οικολογική απόδοση της παροχής υπηρεσιών και στην κοινωνική ευθύνη (González-Reverté, 2019).

Η Γαλάζια Οικονομία είναι ένα πρόσφατο παράδειγμα οικονομικής ανάπτυξης, που προωθείται παγκοσμίως ως ένας τρόπος για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων και παράκτιων περιοχών (Midlen, 2021). Περιλαμβάνει οικονομικές δραστηριότητες που εξαρτώνται από τη θάλασσα, οι οποίες συχνά συνδέονται με άλλους οικονομικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού, των θαλάσσιων μεταφορών, της ενέργειας και της αλιείας (Martínez-Vázquez et al., 2021). Η ιδέα της Γαλάζιας Οικονομίας προσφέρει μια οικονομική ιδέα βασισμένη στις αρχές του οικοσυστήματος, όπου η ανάπτυξη όχι μόνο θα δημιουργήσει οικονομική ανάπτυξη αλλά θα εξασφαλίσει και την οικολογική και κοινωνική βιωσιμότητα (Tegar & Gurning, 2018). Τα Ηνωμένα Έθνη πρόσφεραν τον γενικό ορισμό της «Γαλάζιας Οικονομίας» ως μια ωκεάνια οικονομία που στοχεύει στη «βελτίωση της ανθρώπινης ευημερίας και της κοινωνικής ισότητας, μειώνοντας παράλληλα σημαντικά τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τις οικολογικές ελλείψεις» (Lee, Noh & Khim, 2020). Ο OECD υποστηρίζει ότι έως το 2030 ο θαλάσσιος τουρισμός θα αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της γαλάζιας οικονομίας, ξεπερνώντας το 26% (OECD, 2016).

Εκ των πραγμάτων, ο θαλάσσιος τουρισμός βασίζεται σε υγιή θαλάσσια οικοσυστήματα. Η τουριστική ανάπτυξη λοιπόν χρειάζεται να αποτελεί μέρος μίας ολοκληρωμένης και βιώσιμης διαχείρισης προκειμένου να συμβάλει στη διατήρηση των εύθραυστων θαλάσσιων οικοσυστημάτων και να χρησιμεύσει ως όχημα για την προώθηση της γαλάζιας οικονομίας, καθώς επίσης και στη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων (Midlen, 2021).

1.4 Υπηρεσίες μαρίνων και αξιολόγηση

Ως μαρίνες ορίζονται συνήθως τα μεγάλα λιμάνια αναψυχής που είναι ειδικά κατασκευασμένα για να δέχονται περίπου 500–2000 σκάφη αναψυχής σε καθημερινή βάση (Diakomihalis, 2007). Αποτελούν σύγχρονες παραθαλάσσιες εγκαταστάσεις για σκάφη αναψυχής και παρέχουν μια ποικιλία υπηρεσιών σε σκάφη και ιδιοκτήτες σκαφών (Fruth, 1991).

Η «αγορά» της μαρίνας περιστρέφεται γύρω από την παροχή εγκαταστάσεων ελλιμενισμού για σκάφη αναψυχής είτε το σκάφος είναι σε διέλευση είτε είναι αγκυροβολημένο στο λιμάνι. Αλλά είναι πολλά περισσότερα από μια απλή εγκατάσταση πρόσδεσης. Η σημερινή μαρίνα παρέχει ένα ευρύ φάσμα εγκαταστάσεων και θα πρέπει να θεωρείται ως μια συνολική επιχείρηση φιλοξενίας. Παρέχει μια βάση από την οποία μπορούν να λειτουργήσουν οι επισκέπτες κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου (Heron & Juju, 2012).

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: τις υπηρεσίες τεχνικής πλοήγησης (αφορούν την πλοήγηση, την ρυμούλκηση και την πρόσδεση), τις υπηρεσίες διεκπεραίωσης φορτίου (αφορούν την φορτοεκφόρτωση, την αποθήκευση κλπ) και τις υπηρεσίες των επιβατών (αφορούν την επιβίβαση και αποβίβαση) (Pallis & Vaggelas, 2005). Οι πιο κοινές υπηρεσίες που παρέχονται είναι το νερό, η ηλεκτρική ενέργεια, οι υπηρεσίες υγιεινής και τα συστήματα επικοινωνιών (Gaythwaite, 2016). Επιπροσθέτως, οι μαρίνες προσφέρουν άρτια εξοπλισμένες θέσεις πρύμνης ή/και δίπλα σε αγκυροβόλια, υπηρεσίες ασφαλείας, χερσαίους χώρους ασφάλισης πλοίων, στάθμευση ιδιοκτητών πλοίων ή επισκεπτών, εμπορικό κέντρο (τρόφιμα, ναυτιλιακά είδη κ.λπ.) (Diakomihalis, 2007).

Η μαρίνα φυσικά ως μεγάλος λιμένας διαθέτει και ναυπηγο-επισκευαστικές μονάδες συντήρησης και επισκευής σκαφών αναψυχής. Εκτός από τον σταθμό ανεφοδιασμού θα πρέπει να διαθέτει και οργανωμένη αποκομιδή απορριμμάτων και βιολογικό καθαρισμό, ώστε η θάλασσα και η στεριά να προστατεύονται από τη ρύπανση. Άλλες σημαντικές υπηρεσίες που πρέπει να προσφερθούν στους ιδιοκτήτες βιοτεχνιών αναψυχής είναι οι χώροι υγιεινής, τα ντους, τα εστιατόρια, οι ταβέρνες, ένας σταθμός διοίκησης και υποδοχής (Τελωνείο, Λιμενική Αστυνομία, Μετεωρολογική Υπηρεσία κ.λπ.) (Diakomihalis, 2007).

Αν και ο ρόλος αυτών των δραστηριοτήτων στην ελληνική οικονομία είναι τόσο σημαντικός, παρατηρούνται πολλές επιπτώσεις στο περιβάλλον (Vitalis et al., 2019), τόσο κατά τη κατασκευή όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας των μαρίνων (Martínez-Vázquez et al., 2021). Οι συνηθέστερες δραστηριότητες που μπορεί να προκαλέσουν ρύπανση είναι μεταξύ άλλων, τα χρώματα, το λάδι και τα καύσιμα που απελευθερώνονται κατά την λειτουργία ή συντήρηση των σκαφών, τα

οποία μπορεί να βλάψουν τόσο την θαλάσσια πανίδα αλλά και τον άνθρωπο (Massachusetts Clean Marina Guide, 2001).

Όπως προκύπτει και από τα παραπάνω, οι μαρίνες αποτελούν σύνθετες υποδομές που προσθέτουν αξία στις παράκτιες περιοχές και συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του δήμου όπου βρίσκονται (Martínez-Vázquez et al., 2021). Οι υπηρεσίες και τα αγαθά που παρέχονται στις μαρίνες αποτελούν μέρος της αλυσίδας τουρισμού. Τα αγαθά αυτά αποτελούν ταυτόχρονα μέρος της προσφοράς από «άλλους τομείς» που συμμετέχουν στη διαμόρφωση του συγκεκριμένου τουριστικού προϊόντος. Η αξιολόγηση της ποιότητας και της αξίας των παρεχόμενων (και καταναλωθέντων) αγαθών είναι απαραίτητη για τη συνολική αξιολόγηση των οικονομικών επιπτώσεων του θαλάσσιου τουρισμού στην οικονομία (Diakomihalis, 2007).

1.5 Λιμένας Σκύρου

Στο κέντρο του Αιγαίου βρίσκεται το νησί της Σκύρου. Η κομβικής σημασίας θέση του ενώνει το Βόρειο με το Νότιο Αιγαίο αλλά και τον κορμό της ηπειρωτικής Ελλάδας με την γειτονική Τουρκία (Antonopoulos, Skanavis & Plaka, 2015). Η Λιναριά είναι το λιμάνι της Σκύρου. Η ομώνυμη κωμόπολη όπου βρίσκεται το λιμάνι είναι αμφιθεατρικά χτισμένη, γραφική και λιτή (Manolas, 2017). Ο λιμένας της Λιναριάς αποτελεί ένα μικρό ελληνικό δημόσιο λιμάνι, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως πρότυπο στη λίστα των «μαρίνων» και των «μικρών λιμανιών» (Antonopoulos, Plaka & Skanavis, 2016).

Το λιμάνι πέρα από τις παραδοσιακές υπηρεσίες, έχει ενσωματώσει μία πληθώρα τεχνολογιών, φιλικές προς το περιβάλλον.

1. Διαθέτει εγκεκριμένη μελέτη περιβαλλοντικών όρων σε ισχύ.
2. Είναι μέλος των 106 ευρωπαϊκών οικολογικών λιμένων ecoports.
<https://www.ecoports.com/network>
3. Εφαρμόζει εγκεκριμένο σχέδιο με εγκαταστάσεις και εξοπλισμό για την διαχείριση αποβλήτων καταλοίπων πλοίων.
4. Εφαρμόζει εγκεκριμένο σχέδιο με εξοπλισμό για την αντιμετώπιση θαλάσσιας ρύπανσης.
5. Συλλέγει και προωθεί προς ανακύκλωση μπαταρίες μολύβδου.
6. Συλλέγει και προωθεί προς ανακύκλωση μαγειρικά έλαια.

7. Έχει εγκαταστήσει σταθμό μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε συνεργασία με το εργαστήριο Φυσικής της ατμόσφαιρας του Πανεπιστημίου της Πάτρας (<http://clean-air.gr/skyros>).
8. Βραβεύεται με Γαλάζια Σημαία ετησίως από το 2018 μέχρι σήμερα.
9. Συμμετέχει σε πρόγραμμα της ΕΕ Blue Med (καταγραφή οχλήσεων) Ηλεκτροκίνηση σκαφών Λιμένα Σκύρου σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το πανεπιστήμιο της Μάλαγα.
10. Έχει εγκαταστήσει και λειτουργεί τον πρώτο στη Χώρα συμπιεστή ανακυκλώσιμων υλικών σε Λιμάνι συλλέγει συμπίεζει και αποστέλλει προς ανακύκλωση πλαστικά μπουκάλια και κουτάκια αλουμινίου.
11. Χρησιμοποιεί ηλεκτρικά οχήματα (3) για την εξυπηρέτηση των μετακινήσεων στο λιμάνι.
12. Χρησιμοποιεί μπαταριοκίνητο τροχήλατο μηχάνημα εξοικονόμησης νερού για τον καθαρισμό των δαπέδων του Λιμένα.
13. Συνεργάζεται με την περιβαλλοντική οργάνωση Aegean Rebreath, συλλέγει και προωθεί για ανακύκλωση, διαχείριση θαλάσσια απορρίμματα και χρησιμοποιημένα αλιευτικά δίχτυα, πετονιές παραγάδια, σχοινιά.
14. Συλλέγει πώματα προς ανακύκλωση από πλαστικά μπουκάλια νερού και αναψυκτικών.
15. Διενεργεί ετήσιο υποθαλάσσιο καθαρισμό του πυθμένα του Λιμένα.
16. Διαθέτει αναρτημένες πληροφορίες και αφίσες για τα οικοσυστήματα και τις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες της νήσου Σκύρου.
17. Προβάλλει περιβαλλοντικά ντοκιμαντέρ σε ειδικό χώρο στο Λιμάνι.
18. Διαθέτει φωτοβολταϊκά panels και φορτιστές για τη φόρτιση μικρών συσκευών και κινητών τηλεφώνων.
19. Συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό δίκτυο των ιστορικών πόλεων (BIO PLASTICS EUROPE) για τον περιορισμό του πλαστικού
20. Μεταξύ των 38 βραβεύσεων του λιμένα οι 16 είναι Εθνικές και Διεθνείς Περιβαλλοντικές βραβεύσεις.

Περιβαλλοντική εκπαίδευση

Από το 2015 συνεργάζεται με το τμήμα περιβάλλοντος του πανεπιστημίου Αιγαίου και από το 2019 με το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας και κοινοτικής

υγείας του πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και την υπεύθυνη των τμημάτων καθηγήτρια Κωνσταντίνα Σκαναβή. Υλοποιεί το περιβαλλοντικό πρόγραμμα συνεργασίας με το Π.Α.Δ.Α υπό τον τίτλο «Skyros Project» www.skyrosproject@uniwa.gr και συνεργάζεται με 12 πανεπιστήμια σε διάφορους τομείς.

1. Διενεργεί ετήσια πρακτική άσκηση με συμμετοχή φοιτητών από το τμήμα περιβάλλοντος και Δημόσιας Υγείας του ΠΑ.Δ.Α κα Πανεπιστημίων.
 2. Στο πλαίσιο της ετήσιας πρακτικής άσκησης παρέχεται θερινή περιβαλλοντική εκπαίδευση σε παιδιά της Σκύρου και των επισκεπτών της.
 3. Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής διενεργεί ετησίως από το 2017 ετήσια Ακαδημία Περιβαλλοντικών Εκπαιδευτών.
 4. Συμμετέχει σε εθνικούς και διεθνείς διαγωνισμούς με περιβαλλοντικά θέματα.
 5. Συμμετέχει και παρουσιάζει σε εθνικά και διεθνή συνεδρία περιβάλλοντος τις πρακτικές που εφαρμόζει.
 6. Κατασκευάζονται ψηφιδωτά από χρησιμοποιημένα η πεταμένα υλικά.
 7. Διενεργεί ετήσια Τουριστικό και Θαλάσσιο παρατηρητήριο
- Στο λιμάνι και το τουριστικό του καταφύγιο υπάρχει ανεπτυγμένος εξοπλισμός στη διάθεση των σκαφών και παρέχονται μια σειρά υπηρεσιών που περιγράφονται παρακάτω.
1. Παροχή ύδατος και ρεύματος,
 2. Χώρους υγιεινής WC και ντουζιέρες,
 3. Μόνιμα αγκυροβόλια,
 4. Βοήθεια με προσωπικό στο κρηπίδωμα στο κατάπλου και απόπλου.
 5. Βοήθεια με δύο σκάφη στον κατάπλου & απόπλου.
 6. Δύο (2) δίκτυα wi-fi, ένα δημόσιο ελεύθερο και ένα για το τουριστικό καταφύγιο (με κωδικό)
 7. Πλυντήρια και στεγνωτήρια.
 8. Σύστημα σιδερώματος.
 9. Γραφείο συνεργασίας.
 10. Desk υπολογιστή-κάμερες- ειδικό φωτισμό και σταντ κινητών συσκευών για υποστήριξη τηλεδιάσκεψης, εκτυπωτή, μηχάνημα πλαστικοποίησης, μηχάνημα βιβλιοδεσίας, θέση φορητού υπολογιστή,
 11. Αίθουσα με βιβλιοθήκη, επιτραπέζια παιχνίδια, παιδικά παιχνίδια & παιδικά βιβλία, απινιδωτή, φαρμακείο, φορεία Α βοηθειών, καναπέ και καθιστικά, οθόνη προβολής με projector, καφετιέρα, ηχοσύστημα και σύστημα Home Cinema.

12. Σημείο πλύσης σκευών και ρούχων «στο χέρι»,
13. Υπαίθρια ανταλλακτική βιβλιοθήκη,
14. Γραμματειακή υποστήριξη,
15. Κάμερες παρακολούθησης (2) των ελεύθερων θέσεων του τουριστικού & του Λιμένα σε πραγματικό χρόνο,
16. Παροχή δελτίου καιρού σε πραγματικό χρόνο,
17. Παροχή καροτσιών για τη αγορά και μεταφορά τροφίμων ,
18. Παροχή καροτσιών για τη μεταφορά των απορριμμάτων στους κεντρικούς κάδους,
19. Πλήρες πυροσβεστικό δίκτυο,
20. Παροχή σκαλιέρων για την αποεπιβίβαση σε σκάφη,
21. Φωτοβολταϊκά panels και φορτιστές για τη φόρτιση μικρών συσκευών και κινητών τηλεφώνων,
22. Απινιδωτή,
23. Προβολή κινηματογραφικών ταινιών κατά τους θερινούς μήνες.
24. Αναρτημένους αδιάβροχους ναυτικούς χάρτες για το Αιγαίο και τη Μεσόγειο,
21. Σταντς με περιβαλλοντικές πληροφορίες,
22. Σταθμούς στάθμευσης ποδηλάτων και μοτοποδηλάτων,
23. Συμπιεστή για την συμπίεση ανακυκλώσιμων υλικών.
24. ΑΤΜ.
25. Ηλεκτρικό παλάγκο για την φόρτωση βαρέων αντικειμένων σε σκάφος,
26. Πλήρη προσβασιμότητα σε άτομα με κινητικά προβλήματα
27. Τουαλέτα για ΑΜΕΑ
28. Υποθαλάσσιο φωτισμό στο τουριστικό καταφύγιο του Λιμένα.
29. Δεξαμενές απόρριψης χρησιμοποιημένων μηχανέλαιων, σεντινόνερων & μαγειρικών ελαίων.
30. Ειδικά δοχεία απόρριψης πλαστικών πωμάτων μπουκαλιών.
31. Ειδικά δοχεία απόρριψης μπαταριών μολύβδου
32. Ειδικό χώρο παρουσιάσεων – σεμιναρίων.
33. Τοποθέτηση ταχυφορτιστών οχημάτων (από τον 6/2023)
34. Κοινόχρηστη εγκατάσταση για τη φόρτιση ηλεκτρονικών συσκευών και Κινητών τηλεφώνων από το δίκτυο ΔΕΗ.
35. Χώρος άθλησης καλαθοσφαίρισης
36. Γλίστρα ανέλκυσης – καθέλκυσης σκαφών.

- Λοιπές τεχνικές παροχές
- Εγκατεστημένος σταθμός του τμήματος Φυσικής της Ατμόσφαιρας του Πανεπιστημίου της Πάτρας για την καταγραφή των αιωρούμενων σωματιδίων της ατμόσφαιράς <http://clean-air.gr/skyros>
- Εγκατεστημένος μετεωρολογικός σταθμός του Αστεροσκοπείου Αθηνών <http://penteli.meteo.gr/stations/skyros/>
- Εγκατεστημένη διαδικτυακή κάμερα της meteocam <https://www.meteocam.gr/SkyrosPort>
- Εγκατεστημένη διαδικτυακή τουριστική κάμερα της Skyline Web Cams <https://www.skylinewebcams.com/.../cen.../skyros/skyros.htm>
- Εγκατεστημένος σταθμός του Marine traffic <https://www.marinetraffic.com/>

- Εκπομπή ΔΩΡΕΑΝ διαδικτυακού σήματος WI-FI σε όλη τη χερσαία και θαλάσσια ζώνη του λιμένα από το 2016 . Το 2022 εγκαταστάθηκε για πρώτη φορά στην Χώρα σύστημα που χρησιμοποιεί το σήμα 5G της κινητής τηλεφωνίας για την εκπομπή Wi-Fi υψηλών ταχυτήτων σε ελλιμενιζόμενα τουριστικά σκάφη της Μαρίνας (με κωδικό) και επισκέπτες- χρήστες του Λιμένα (Δωρεάν).
- Υδατοδρόμιο Λιμένα

Τον Απρίλιο του 2014 το Λιμενικό ταμείο Σκύρου διενέργησε τον πρώτο στη Χώρα διαγωνισμό για την ίδρυση λειτουργία και εκμετάλλευση υδατοδρομίου άνευ κόστους για το φορέα. Παραχωρησιούχος αναδείχθηκε η εταιρεία «Υδατοδρόμιο Σκύρου Ι.Κ.Ε»

Από τότε μεσολάβησε μία σειρά νομοθετικών αλλαγών και το φακέλο του πλήρη, την 28/12/2022 εγκρίθηκε από το Υπουργείο Ναυτιλίας η επικαιροποίηση της παραχώρησης του 2014 και η κατασκευή του Υδατοδρομίου.

Ανάλογη έγκριση λήφθηκε από το Υπουργείο Μεταφορών με την απόφαση αποδοχής φακέλου του Υδατοδρομίου από τον Υφυπουργό μεταφορών κο Παπαδόπουλο την 3/Φεβ/2023. Η κατασκευή του ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2023

- Αγκυροβόλια Λιμένα (2) για χρήση από τουριστικά σκάφη.

Αδειοδοτήθηκαν το 2019 από τον Γ. Γραμματέα Λ.Λ.Π & Ν.Ε και παρέχουν μια εναλλακτική λύση για την πρόσδεση τουριστικών σκαφών. Διαθέτουν 18+10 θέσεις για ιστιοπλοϊκά και μικρά ταχύπλοα αντίστοιχα. Στα σκάφη αυτά δεν παρέχονται νερό & ρεύμα αλλά οι επιβάτες τους δύνανται να λάβουν τις λοιπές παροχές αφού εξέλθουν στο λιμάνι. Για όσους δεν έχουν μέσο μετακίνησης το Λ.Τ Σκύρου αναλαμβάνει τη δωρεάν μεταφορά τους από & προς το Λιμάνι – Αγκυροβόλιο-Λιμάνι με τα δικά του πλωτά του μέσα.

Στο λιμάνι της Λιναριάς βρίσκεται επίσης και το πρώτο μεικτό πρατήριο υγρών καυσίμων, στο οποίο υπάρχει η δυνατότητα ανεφοδιασμού τόσο οχημάτων όσο και σκαφών – μικρών και μεγάλων (Manolas, 2017). Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο λιμένας της Λιναριάς, θεωρείται κομβικός λιμένας, ο οποίος προσελκύει το τουριστικό ενδιαφέρον (Antonopoulos, Skanavis & Plaka, 2015).

Ο λιμένας της Λιναριάς έχει διαπιστευθεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως «Μπλε Λιμάνι με Πράσινη Απόχρωση», αποτελώντας μία περιβαλλοντικά αειφορική

κοινότητα ικανή να προωθήσει υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά τόσο στην τοπική κοινότητα όσο και στους τουρίστες (Antonopoulos et al., 2017). Σύμφωνα με τους Antonopoulos, Skanavis & Plaka (2015) τα τελευταία δέκα χρόνια, έχει καταφέρει να χαρακτηριστεί ως το πληρέστερο και φιλικότερο δημόσιο λιμάνι της Ελλάδας, με τις αφίξεις να παρουσιάζουν αύξηση της τάξης του 479%.

Το Λιμενικό Ταμείο Σκύρου και μέσω του προγράμματος συνεργασίας “Skyros Project” που έχει ιδρύσει από το 2014, έχει αναδείξει έντονο ζήλο στη βελτίωση του λιμένα σε όλους τους τομείς και έχει ανταμειφθεί για αυτό, με 38 βραβεύσεις, εθνικές και διεθνείς, όπως

- Εθνικές διακρίσεις (29)

- (1) 1ο Βραβείο για το καλύτερο λιμάνι στην Ελλάδα (2023)
- (7) Χρυσά Βραβεία Τουρισμού (2022- 2021 – 2020 – 2019- 2018 – 2016 - 2015)
- (2) Αργυρό (2023-2017)
- (4) Βραβεία Περιβάλλοντος (2) Χρυσά(2018 - 2019), (1) Αργυρό (2016),
Τιμητικό βραβείο Περιβάλλοντος (2015)
- (1) Τιμητικό (Green Awards 2022)
- (3) Βραβεία περιβαλλοντικής ευαισθησίας «ΟΙΚΟΠΟΛΙΣ» (2016 – 2017 - 2019)
- (1) BRAVO - Βραβεία περιβαλλοντικής Βιωσιμότητας (2019)
- (2) Βραβεία Εκπαίδευσης 1 Χρυσό (2019) 1 Αργυρό (2022)
- (5) Γαλάζιες Σημαίες (τουριστικό καταφύγιο Λιμένα) (2018– 2019 – 2020 – 2021
-2022)
- (1) Βραβείο Εγκαταστάσεων, Τιμητικό βραβείο (2015)
- (1) Τιμητικό βραβείο για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος
και την αειφορία, σε συνεργασία με την «Aegean Rebreath” (2023)

- Διεθνείς διακρίσεις (9)

- (1) Ευρωπαϊκής Επιτροπής Stepping up individual climate action (2021)
- (1) Minimal waste Award & Public Choice Award (1st) (2021)

(1) Stepping up individual climate action! (1st) (2021)

(2) Ευρωπαϊκά Βραβεία ημέρας Περιβάλλοντος (2019)

(1) Τιμητικό (2018) N.A.M.E.P.A (North American Marine Environment
Protection Association)

(1) Βραβείο Υπουργείου Περιβάλλοντος Κύπρου (τιμητικό) 2017

(1) Παγκόσμιο, 1ο Βραβείο κοινού - Παγκόσμια Διάσκεψη για το Κλίμα, (Μαρακές
2016)

(1) Παγκόσμιο 1^ο βραβείο στο τουριστικό καταφύγιο Σκύρου σε κάτοχο ΓΑΛΑΖΙΑΣ
ΣΗΜΑΙΑΣ Ακτή η Μαρίνας (2022), από την BLUE FLAG GLOBAL για το
καλύτερο περιβαλλοντικό Πρόγραμμα «Ακαδημία περιβαλλοντικών Εκπαιδευτών»

1.6 Παρατηρητήριο βιώσιμου τουρισμού

Το παρατηρητήριο βιώσιμου τουρισμού είναι μια δραστηριότητα που διεξάγεται με τη συνεργασία του υπουργείου τουρισμού, της τοπικής αυτοδιοίκησης και του χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την παροχή συστάσεων για την ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού τόσο σε επίπεδο εθνικό όσο και τοπικό (Καραβιτάκης & Χονδροματίδου, 2016). Το Πρώτο Παρατηρητήριο Βιώσιμου Τουρισμού για το νησί της Σκύρου πραγματοποιήθηκε την τουριστική περίοδο του 2015 από μια ερευνητική ομάδα του Εργαστηρίου Περιβαλλοντικής Επικοινωνίας, Αγωγής και Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου σε συνεργασία με το Εργαστήριο Νησιωτικής Ανάπτυξης (Καραβιτάκης & Χονδροματίδου, 2016).

Στόχος του Πρώτου Τουριστικού Παρατηρητηρίου αποτέλεσε η ανάλυση της κατάστασης του τουρισμού στο νησί της Σκύρου, ώστε να υπάρξει επαρκής πληροφόρηση στην οποία θα στηριχτεί ο σχεδιασμός τουριστικής πολιτικής (Αντωνόπουλος, Σκαναβή και ΕΠΕΑΕ, 2017). Για την λειτουργία του Παρατηρητηρίου, στην έρευνά τους οι Καραβιτάκης και Χονδροματίδου (2016), αναφέρουν ότι αφορά την καταγραφή των σημαντικών τουριστικών πόρων και δραστηριοτήτων του προορισμού (δημιουργία τουριστικής εικόνας) και των ποσοτικών δεδομένων σχετικά με την τουριστική προσφορά, ζήτηση και απόδοση του νησιού, όπως και στην ανάλυση της κατάστασης και παρακολούθησης-

αξιολόγηση των τουριστικών εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή (Καραβιτάκης & Χονδροματίδου, 2016).

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι γενικότερα στο νησί της Σκύρου παρατηρείται χαμηλό επίπεδο τουριστικής ανάπτυξης και αυτό συνδέεται με παράγοντες όπως οι υποδομές, η έλλειψη οργάνωσης από τους φορείς, η μειωμένη προβολή της φυσικής και πολιτισμικής ομορφιάς του τόπου και άλλα (Καραβιτάκης και Χονδροματίδου, 2016). Σε αντίθεση όμως με το υπόλοιπο νησί της Σκύρου, που παρουσιάζεται μια χαμηλή τουριστική τάση (Καραβιτάκης και Χονδροματίδου, 2016) στο λιμάνι της Λιναριάς οι αφίξεις σε σκάφη αναψυχής παρουσιάζουν μια αύξηση 975% από το 2010 (Antonopoulos et al., 2017). Το μπλε λιμάνι με την πράσινη απόχρωση, όπως έχουν χαρακτηρίσει ο Antonopoulos et al. (2017) είναι ένας σταθμός που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως παράδειγμα μίμησης για άλλους μικρούς τουριστικούς λιμένες ελληνικών νησιών, οι οποίοι πλήττονται από την οικονομική κρίση και τις συνέπειές της. Έχοντας τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης, η Διαχειριστική Αρχή του λιμένα Λιναριάς έψαχνε για μια αξιολόγηση του θαλάσσιου τουρισμού, ώστε τα αποτελέσματά της να δώσουν αναβάθμιση των παροχών του λιμένα, αλλά παράλληλα και της διατήρησης της ποιότητας του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος. Εν τέλει, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, συζητήθηκε και διεξήχθη έρευνα του Πρώτου στην χώρα Παρατηρητηρίου Θαλάσσιου Τουρισμού.

1.7 Παρατηρητήριο θαλάσσιου τουρισμού

Ένα Παρατηρητήριο Θαλάσσιου Τουρισμού θα παρουσιάζει με αριθμούς και ποσοστά την υπάρχουσα κατάσταση του τουριστικού προϊόντος μιας περιοχής και θα επιτρέπει στους τοπικούς φορείς να βελτιωθούν με γνώμονα τα αποτελέσματα που θα παρουσιάζει (ΕΠΕΑΕ, 2017). Το σκεπτικό είναι παρόμοιο με εκείνο του Παρατηρητηρίου Βιώσιμου Τουρισμού. Στη Σκύρο, το πολυβραβευμένο μικρό δημόσιο λιμάνι της, η Λιναριά, γίνεται μια ακόμη φορά πρωτοπόρο και καινοτομεί συντάσσοντας, για 6^η συνεχόμενη χρονιά, σε συνεργασία με την Ειδική Ακαδημαϊκή Μονάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής και Επικοινωνίας, του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, μελέτη του Έκτου Παρατηρητηρίου Θαλάσσιου Τουρισμού για το νησί της Σκύρου. Πλέον, η έρευνα γίνεται τρόπος ζωής ιδίως την τουριστική περίοδο. Το λιμάνι με πεδίο δράσης τον θαλάσσιο τουρισμό, επενδύει στην αριστεία μέσα από τις εγκαταστάσεις και τις παροχές-υπηρεσίες προς τους

τουρίστες ([ΕΠΕΑΕ, 2017](#)). Στα επόμενα κεφάλαια κα παρουσιαστεί εκτενέστερα η παρούσα μελέτη.

ΜΕΡΟΣ 2^ο:

2.1 Μεθοδολογία

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε με αφορμή την ανάγκη της Διαχειριστικής Αρχής του Λιμένα της Λιναριάς, να αξιολογήσει και να αναβαθμίσει το τουριστικό προϊόν και τις υπηρεσίες που προσφέρονται εντός του Λιμένα. Στηριζόμενοι σε αποτελέσματα ερευνών των προηγούμενων ετών, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν το 1ο και 2ο Τουριστικό Παρατηρητήριο Σκύρου (2015 και 2018), καθώς και το 1ο έως το 5ο Παρατηρητήριο Θαλάσσιου Τουρισμού (2016, 2017, 2019, 2020 και 2021), τους θερινούς μήνες του 2022 έλαβε χώρα το 6ο Παρατηρητήριο Θαλάσσιου Τουρισμού στο νησί της Σκύρου. Το Παρατηρητήριο είχε ως στόχο την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης του τουριστικού προϊόντος και υπηρεσιών για το τουριστικό καταφύγιο της Λιναριάς, και τη σύγκριση αυτής με τις μελέτες προηγούμενων ετών. Επιπλέον, υπήρξε συλλογή δεδομένων που αφορούσαν βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και αγαθών και πέραν του λιμανιού με απώτερο σκοπό την συνολική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος στο νησί.

2.1.1 Τουριστικό παρατηρητήριο

Το Τουριστικό Παρατηρητήριο Σκύρου, πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά το καλοκαίρι του 2015, με στόχο την μέτρηση και την ανάλυση της βιωσιμότητας της τουριστικής δραστηριότητας και των επιπτώσεων της στην περιοχή μελέτης, δηλαδή στο νησί της Σκύρου ([Καραβιτάκης, Χονδροματίδου, 2016](#)). Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε και πάλι το 2018 ώστε να ανανεωθεί η βάση δεδομένων ([Vitalis et al., 2019](#)).

2.1.2 Παρατηρητήριο θαλάσσιου τουρισμού

Η δημιουργία του Θαλάσσιου Παρατηρητηρίου Σκύρου αποτέλεσε μία πρωτοπόρο ιδέα για τα ελληνικά δεδομένα, η οποία υλοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2016 και στη συνέχεια της απονεμήθηκε το χρυσό βραβείο στα Εθνικά Βραβεία Τουρισμού το επόμενο έτος ([ΕΠΕΑΕ, 2017](#); [Antonopoulos et al., 2017](#)). Η βάση της

έρευνας στηρίχθηκε στο Τουριστικό Παρατηρητήριο Σκύρου, καθώς και στην υπάρχουσα μελέτη, του Πανεπιστημίου Αιγαίου, του Τμήματος Ναυτιλίας, που αφορούσε τον τουρισμό κρουαζιέρας στη Χίο ([Lekakou et al., 2011](#)). Ύστερα από αναγκαίες αλλαγές και προσαρμογές των δύο προαναφερθέντων ερευνών, κατά τους θερινούς μήνες Ιουλίου και Αυγούστου του 2016, πραγματοποιήθηκε η έρευνα κατά την οποία διανεμήθηκαν ερωτηματολόγια στα σκάφη που ελλιμενίστηκαν στο Λιμένα της Λιναριάς. Εν συνεχεία, η έρευνα αυτή παρουσιάστηκε τον Μάρτιο του 2017 στο Διεθνές Συνέδριο Περιβάλλοντος, στο Ντουμπάι, Innovation Arabia 10 ([Antonopoulos et al., 2017](#)). Από το 2016 και έπειτα έχουν πραγματοποιηθεί επιπλέον έξι παρατηρητήρια συμπεριλαμβάνοντας και το φετινό.

2.2 Μεθοδολογία 6^{ου} τουριστικού παρατηρητηρίου Σκύρου

Το 6ο Παρατηρητήριο Θαλάσσιου Τουρισμού διενεργήθηκε από το Λιμενικό Ταμείο Σκύρου σε συνεργασία με την Ειδική Ακαδημαϊκή Μονάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής και Επικοινωνίας, του Εργαστηρίου Υγιεινής και Επιδημιολογίας, του Τμήματος Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας, της Σχολής Δημόσιας Υγείας, του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τους θερινούς μήνες του 2022. Κατά την διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου συγκεντρώθηκαν 125 απαντήσεις (100 έντυπες και 25 ηλεκτρονικές), η καθεμία από διαφορετικό σκάφος. Το ερωτηματολόγιο ετοιμάστηκε μετά από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και σε επικοινωνία το Α.Τ. Σκύρου για να πραγματοποιήσει τις απαραίτητες αλλαγές σύμφωνα με τις απαιτήσεις του. Αποτελείται από 28 ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου που χωρίζονται σε 2 ενότητες.

Η πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου αφορούσε δημογραφικά στοιχεία όπως ηλικία, φύλο και εθνικότητα και βασίστηκε στο εργαλείο έρευνας που εκδόθηκε από την Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Υπηρεσία, σχετικά με τις αντιλήψεις, τις συμπεριφορές, την εμπιστοσύνη, τη γνώση και άλλες μεταβλητές του κοινού, που ήταν διαθέσιμο σε όλα τα κράτη μέλη και τους ερευνητές. Επίσης τέθηκαν ερωτήσεις σχετικά με τις δεξιότητες χειρισμού σκαφών και τις συνήθειες του θαλάσσιου τουρισμού, προκειμένου να καθοριστεί το προφίλ του επισκέπτη. Αυτές οι ερωτήσεις βασίστηκαν στα πρώην Παρατηρητήρια Θαλάσσιου Τουρισμού που έλαβαν χώρα στη Μαρίνα Λιναριάς.

Η δεύτερη ενότητα είχε ως στόχο τη συλλογή πληροφοριών σχετικές με την αξιολόγηση των επισκεπτών όσον αναφορά τις εγκαταστάσεις του λιμανιού και το τουριστικό προϊόν του νησιού της Σκύρου και ακολούθησε το παράδειγμα των προηγούμενων πέντε Παρατηρητηρίων Θαλάσσιου Τουρισμού που έλαβαν χώρα στο Λιμάνι της Λιναριάς κατά τις καλοκαιρινές περιόδους 2017, 2018, 2019, 2020 και 2021.

Η έρευνα διεξήχθη με τον διαμοιρασμό των ερωτηματολογίων στα σκάφη αναψυχής κατά την είσοδό τους στο Λιμένα και τη συλλογή τους από τους ερευνητές πριν την αποχώρηση των σκαφών. Οι συμμετέχοντες διαβεβαιώθηκαν ότι οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν ήταν εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιούνταν μόνο για ερευνητικό σκοπό. Απώτερος σκοπός της έρευνας είναι η σύγκριση των αποτελεσμάτων των Θαλάσσιων Παρατηρητηρίων με τη σημερινή κατάσταση όπου βρίσκεται ο τουριστικός λιμένας μέσω της αξιολόγηση των παροχών και των υπηρεσιών του.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

3.1 Προφίλ του τουρίστα

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου στόχευε στη συλλογή δημογραφικών στοιχείων για τη δημιουργία του «προσώπου» του μέσου τουρίστα που επισκέφτηκε το λιμάνι της Λιναριάς με σκοπό την αναψυχή του. Η ενότητα αυτή, συμπεριελάμβανε μεταξύ άλλων, ερωτήσεις σχετικές με το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα των τουριστών και την οικονομική τους κατάσταση. Τα αποτελέσματα αυτά παρουσιάζονται σύντομα στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1: Το προφίλ του τουρίστα	
Φύλο	Άντρας: 71% Γυναίκα: 29%
Εθνικότητα	Ελληνική: 44% Άλλο: 56%
Ηλικιακή κατηγορία	18-25: 9% 26-35: 14% 36-45: 14% 46-55: 28% 56-65: 21% 66+: 14%

Επίπεδο εκπαίδευσης	Πρωτοβάθμια: 0% Δευτεροβάθμια: 16% Τριτοβάθμια: 84%
Ετήσιο ατομικό εισόδημα	0-10.000€: 12% 10.001-20.000€: 8% 20.001 – 40.000€: 21% 40.001 – 60.000€: 16% 60.001 – 80.000€: 10% 80.001 – 100.000€: 11% 100.001 – 120.000€: 5% 120.001 – 150.000€: 5% >150.000€: 12%

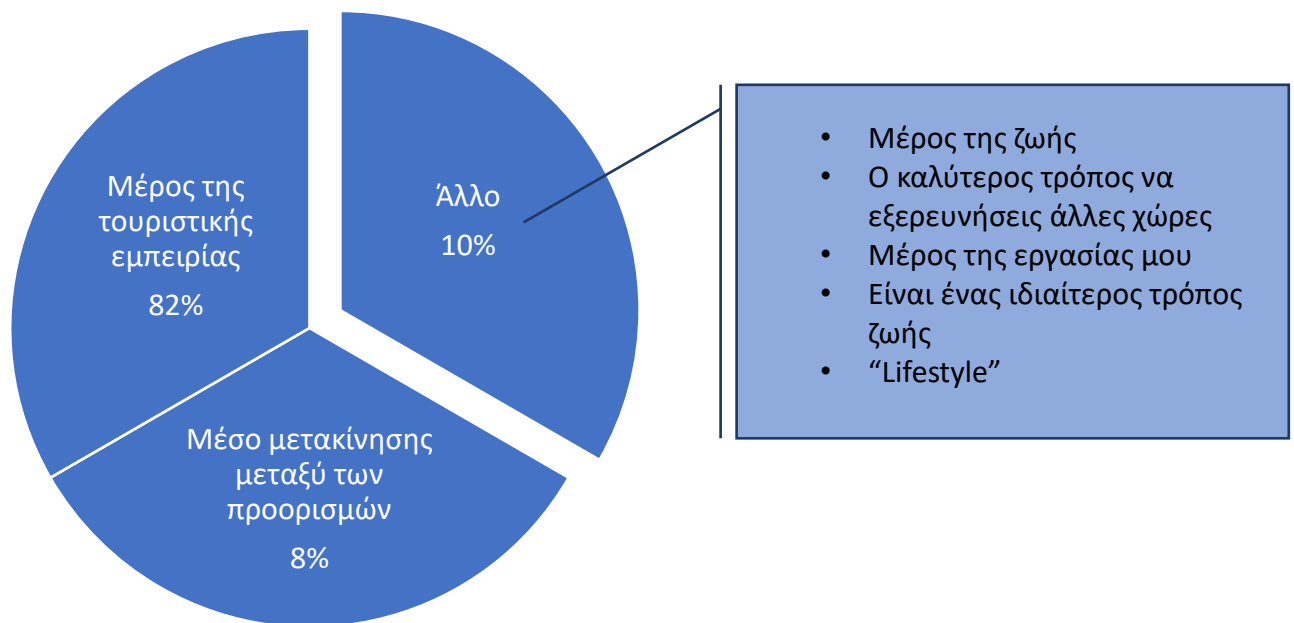
Συνεχίζοντας συλλέχθηκαν πληροφορίες αναφορικά με την ταξιδιωτική συμπεριφορά των τουριστών. Η ενότητα αυτή περιλάμβανε μεταξύ άλλων ερωτήσεις αναφορικά με το σκάφος στο οποίο επέβαιναν, την συχνότητα των θαλάσσιων διακοπών τους και την διάρκεια αυτών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 2: Το είδος του θαλάσσιου τουρισμού

Είστε κάτοχος διπλώματος skipper ανοιχτής θάλασσας / ταχύπλου σκάφους;	Ναι, δίπλωμα skipper ανοιχτής θάλασσας: 73% Ναι, άδεια χειριστή ταχύπλου σκάφους: 7% Όχι: 20%
Είστε κάτοχος σκάφους αναψυχής;	Ναι: 63% Όχι: 37%
Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε σκάφος αναψυχής για τις διακοπές σας;	Δεν χρησιμοποιώ: 7% Μία φορά κάθε 10 χρόνια: 1% Μία φορά κάθε 5 χρόνια: 3% Μία φορά κάθε 2 χρόνια: 3% Μία φορά το χρόνο: 33% Παραπάνω από μία φορά το χρόνο: 53%
Τι είδους σκάφη χρησιμοποιείτε συνήθως για τις διακοπές σας;	Ταχύπλοο: 7% Ιστιοφόρο με skipper: 37% Ιστιοφόρο χωρίς skipper (bareboat): 46% Θαλαμηγό (mega yacht): 4% Καΐκι (Motor Sailer): 6%
Πόσες μέρες επιλέγετε να κάνετε διακοπές θαλάσσιου τουρισμού κατά μέσο όρο;	1 ημέρα (Ημερήσιες εκδρομές): 1% 2-3 ημέρες: 3% 4-7 ημέρες: 20% Περισσότερες από 7 ημέρες: 76%
Κατά τις διακοπές με σκάφος, πέρα από το λιμάνι εκκίνησης, πόσα άλλα λιμάνια επισκέπτεστε (κατά προσέγγιση);	Κανένα (Επιστρέφω στον λιμένα εκκίνησης): 4% Ένα (1): 1% Δύο (2): 8% Τρία (3): 14% Τέσσερα (4) ή περισσότερα: 73%

Στην συνέχεια οι τουρίστες κλήθηκαν να μας παρουσιάσουν το πως βλέπουν οι ίδιοι το θαλάσσιο ταξίδι με ιστιοπλοϊκό/ιστιοφόρο. Οι απαντήσεις ήταν μεικτές (κλειστού και ανοιχτού τύπου) και παρατίθενται παρακάτω.

Πίνακας 3: Θεωρείτε το θαλάσσιο ταξίδι με ιστιοπλοϊκό/ταχύπλοο σκάφος ως:

Στην συνέχεια, οι τουρίστες κλήθηκαν να αξιολογήσουν την σημαντικότητα των υπηρεσιών λιμένα. Βάσει των αποτελεσμάτων, παρατηρείται ότι η υδροδότηση αποτελεί τη σημαντικότερη υπηρεσία του λιμένα, την οποία ακολουθούν η βοήθεια κατά την πρόσδεση, η ηλεκτροδότηση, ο ανεφοδιασμός των καυσίμων και τα αποχωρητήρια. Τα αποτελέσματα παρατίθενται αναλυτικότερα στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 4: Σημασία ύπαρξης υπηρεσιών λιμένα

Υπηρεσία λιμένα	Καθόλου σημαντική	Ελάχιστα σημαντική	Μέτριας σημασίας	Σημαντική	Πολύ σημαντική
Βοήθεια στην πρόσδεση	2%	8%	19%	26%	45%
Υδροδότηση	1%	5%	12%	12%	70%
Ηλεκτροδότηση	3%	7%	12%	22%	56%
Wi-Fi	13%	19%	20%	16%	32%
Πλυντήρια-Στεγνωτήρια	14%	20%	23%	15%	28%
Χώρος για πλύσεις στο	23%	20%	21%	17%	19%

χέρι					
Τουαλέτες	9%	5%	30%	17%	39%
Ντουζιέρες	5%	7%	17%	27%	44%
Ανεφοδιασμός με καύσιμα	5%	6%	17%	27%	45%
Προβολές – Σινεμά	66%	17%	12%	5%	-
Μαθήματα Yoga	74%	14%	8%	2%	2%
Δημιουργική απασχόληση παιδιών	52%	15%	18%	7%	8%
Γραμματειακή υποστήριξη	37%	13%	22%	12%	16%
Τραπεζικές υπηρεσίες	6%	8%	28%	23%	35%

Έπειτα, οι τουρίστες κλήθηκαν να επιλέξουν την σημαντικότητα των υπηρεσιών που αφορούν την ασφάλεια του λιμένα. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες η κάλυψη από τις καιρικές συνθήκες και η φύλαξη είναι οι πιο σημαντικές υπηρεσίες που παρέχονται.

Πίνακας 5: Σημασία ύπαρξης υπηρεσιών ασφάλειας λιμένα

Υπηρεσία ασφάλειας λιμένα	Καθόλου σημαντική	Ελάχιστα σημαντική	Μέτριας σημασίας	Σημαντική	Πολύ σημαντική
Μόνιμα αγκυροβόλια	3%	6%	20%	23%	48%
Θέση πρόσδεσης σκάφους	2%	9%	7%	26%	56%
Βοήθεια από προσωπικό λιμένα	-	9%	15%	24%	52%
Κάλυψη από καιρικές συνθήκες	-	4%	8%	19%	69%
Φύλαξη	4%	6%	11%	19%	60%

Η ενότητα αυτή συνεχίζεται με την αξιολόγηση της σημασίας του κόστους ελλιμενισμού όπου το 61% το έκρινε ως σημαντικό. Η σωστή και γρήγορη εξυπηρέτηση από τις λιμενικές και τελωνειακές αρχές είναι επίσης μία υπηρεσία που κρίνεται ως αρκετά σημαντική με ποσοστό 58%, όπως επίσης και η ύπαρξη καταστημάτων εστίασης με ποσοστό που αγγίζει το 62%. Ως λιγότερο σημαντικές κρίθηκαν οι συμπληρωματικές υπηρεσίες τουρισμού, με ποσοστό 23%.

Πίνακας 6: Αξιολόγηση σημαντικότητας λοιπών παρεχόμενων υπηρεσιών

Λοιπές υπηρεσίες	Καθόλου σημαντική	Ελάχιστα σημαντική	Μέτριας σημασίας	Σημαντική	Πολύ σημαντική
Προσιτό κόστος ελλιμενισμού	11%	9%	19%	26%	35%

Σωστή και γρήγορη εξυπηρέτηση από τις λιμενικές και τελωνειακές αρχές	14%	12%	16%	26%	32%
Υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης σκάφους	9%	21%	17%	27%	26%
Σύνδεση του λιμένα με τον κεντρικό κορμό της χώρας	14%	11%	24%	25%	26%
Υπηρεσίες διανυκτέρευσης	17%	8%	20%	26%	29%
Υπηρεσίες σίτισης	9%	20%	9%	33%	29%
Υπηρεσίες μεταφορών για την ευρύτερη περιοχή/υπόλοιπο νησί	14%	20%	17%	18%	31%
Υπηρεσίες πληροφόρησης	11%	11%	34%	19%	25%
Πόσο σας ενδιαφέρουν οι συμπληρωματικές υπηρεσίες τουρισμού στις περιοχές που επισκέπτεστε;	6%	17%	25%	26%	26%

Στην ερώτηση ανοικτού τύπου για το είδους υπηρεσίες που χρειάζεται να προστεθούν στο λιμένα κυριάρχησαν το φαρμακείο και κατάστημα με ναυτιλιακά είδη με τις περισσότερες αναφορές. Αρκετοί συμμετέχοντες ανέφεραν ότι οι περισσότερες θέσεις πρόσδεσης και η πιο συχνή συγκοινωνία θα βοηθούσαν στην βελτίωση της συνολικής τουριστικής εμπειρίας. Ακόμη, μερικοί ανέφεραν ότι ο λιμένας της Σκύρου παρέχει πολλά περισσότερα από ότι αντίστοιχες μαρίνες χαρακτηρίζοντας το ως το καλύτερο λιμάνι που έχουν επισκεφθεί.

3.2 Διαμονή στην Σκύρο

Ως στόχος της δεύτερης ενότητας αποτέλεσε η αξιολόγηση της διαμονής των επισκεπτών στην Σκύρο. Το 56% επισκέφθηκε για πρώτη φορά το νησί της Σκύρου, ενώ το 46% είχε ξαναπεράσει από το νησί στο παρελθόν. Κατά την επίσκεψή τους, οι περισσότεροι τουρίστες έδωσαν στο λιμάνι της Λιναριάς, ενώ μερικοί επισκέφτηκαν τον Όρμο του Αγίου Φωκά. Κατά μέσο όρο έμειναν στην μαρίνα για 4 ημέρες και το 96% διανυκτέρευσε στο σκάφος. Κατά την αξιολόγηση της Λιναριάς το 91% αξιολόγησε την μαρίνα θετικά σε σύγκριση με άλλα λιμάνια της χώρας, ενώ το 77% κατατάσσει το λιμάνι της Σκύρου σε καλή θέση σε σχέση με άλλα Ευρωπαϊκά ή

διεθνή λιμάνια. Επιπροσθέτως, αξιολογήθηκαν οι εγκαταστάσεις και οι παροχές του λιμένα, οι οποίες παρατίθενται αναλυτικά παρακάτω.

Πίνακας 7: Αξιολόγηση εγκαταστάσεων και παροχών λιμένα

Εγκαταστάσεις και παροχές λιμένα	Χαμηλού επιπέδου	Ανεπαρκείς	Μέτριες	Ικανοποιητικές	Υψηλού επιπέδου
Λιμενικές εγκαταστάσεις/ Εξοπλισμός	-	2%	8%	18%	72%
Ασφάλεια μαρίνας / τουριστικού λιμένα	-	3%	10%	25%	62%
Υπηρεσίες ύδρευσης/ ηλεκτροδότησης	-	2%	7%	11%	80%
Χώροι υγιεινής	1%	1%	8%	22%	68%
Εγκατάσταση ανεφοδιασμού καυσίμων	-	2%	8%	14%	76%
Κόστος Ελλιμενισμού	2%	7%	28%	29%	34%
Εξυπηρέτηση/ Προσωπικό Λιμένα	1%	2%	8%	6%	83%
Εξυπηρέτηση από τις λιμενικές/ Τελωνειακές αρχές	1%	3%	23%	22%	51%
Καθαριότητα Λιμένα	-	3%	7%	15%	75%
Εξυπηρέτηση κατά την πρόσδεση	-	2%	4%	11%	83%
Υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης σκάφους	1%	3%	29%	20%	47%
Σύνδεση της μαρίνας Υπηρεσίες μεταφορών (πάνω στο νησί)	4%	12%	20%	24%	40%
Υπηρεσίες πληροφόρησης	1%	6%	8%	24%	61%
Περιβαλλοντική κατάσταση- υποδομές Λιμένα	-	4%	9%	25%	62%

Πίνακας 8: Αξιολόγηση λοιπών υπηρεσιών λιμένα και νήσου

Λοιπές υπηρεσίες	Χαμηλού επιπέδου	Ανεπαρκείς	Μέτριες	Ικανοποιητικές	Υψηλού επιπέδου
Ποιότητα των Λιμενικών Υπηρεσιών	-	3%	10%	21%	66%
Σχέση ποιότητας / τιμής των Λιμενικών Υπηρεσιών	-	5%	10%	42%	43%
Ποιότητα υπηρεσιών από τρίτους στην περιοχή Λιμένα	1%	7%	22%	32%	38%
Σχέση ποιότητας / τιμής των υπηρεσιών λιμανιού από τρίτους στην περιοχή Λιμένα	-	7%	27%	36%	30%
Αξιολόγηση υπηρεσιών υπόλοιπου Νησιού	3%	7%	23%	32%	35%
Αξιοθέατα	2%	6%	20%	39%	33%
Πρόσβαση στα αξιοθέατα	3%	8%	34%	32%	23%
Παραλίες	3%	9%	21%	35%	32%
Φαγητό	-	9%	10%	48%	33%
Οδικό δίκτυο	2%	12%	34%	32%	20%

Εσωτερική συγκοινωνία	8%	22%	27%	26%	17%
Συμπεριφορά κατοίκων-επιχειρήσεων	2%	5%	15%	27%	51%

Οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι ενοχλήθηκαν από το οδικό δίκτυο του νησιού και την συγκοινωνία, η οποία προτείνουν να είναι περισσότερο συχνή. Μερικοί ανέφεραν ότι η εμπειρία θα μπορούσε να είναι καλύτερη εάν ελαχιστοποιούνταν ο θόρυβος στην Μαρίνα το πρωί κατά την αναχώρηση των ψαράδων και κατά την προσέγγιση του πλοίου της γραμμής, ενώ το βράδυ ενοχλήθηκαν από τα απορριμματοφόρα. Αντιθέτως, αναφορικά με το τι εντυπωσίασε τους τουρίστες, οι συμμετέχοντες ξεχώρισαν την ευγένεια και την βοήθεια από το προσωπικό του λιμένα, καθώς επίσης και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Το φυσικό περιβάλλον, τα νερά και οι παραλίες του νησιού άφησαν έκπληκτους του περισσότερους συμμετέχοντες, ενώ αναφορικά με το περιβάλλον της μαρίνας ξεχώρισαν την καθαριότητα, την οργάνωση και την συνολική ομαλή λειτουργία της. Οι υπηρεσίες και τα προϊόντα που αναζητήθηκαν από τους επισκέπτες ήταν τα ναυτιλιακά είδη, τα φάρμακα και τα παραδοσιακά προϊόντα/γλυκίσματα. Πολλοί προτείνουν την ύπαρξη μηχανικού σκαφών στην ευρύτερη περιοχή του λιμανιού αλλά και μία αλυσίδα σούπερ μάρκετ για μεγαλύτερη ποικιλία στις αγορές τους.

Στο τέλος της ενότητας, η συνολική ποιότητα του τουριστικού προϊόντος αξιολογήθηκε θετικά με ποσοστό 89%, ενώ το 90% των επισκεπτών έμεινε γενικότερα ικανοποιημένο από τις συνολικές προσφερόμενες υπηρεσίες. Το 95% μάλιστα, θα επέστρεφε και πάλι στην Σκύρο, είτε με σκάφος είτε χωρίς.

ΜΕΡΟΣ 4^ο

4.1 Συμπέρασμα

Τα αποτελέσματα από το 6^ο παρατηρητήριο θαλάσσιου τουρισμού θα μπορούσαν να αξιολογηθούν μέσα από το προφίλ του τουρίστα που επέλεξε να επισκεφθεί τον λιμένα της Λιναριάς κατά την θερινή περίοδο του 2022. Αν θα έπρεπε να σκιαγραφήσουμε τον τουρίστα σύμφωνα με τα μεγαλύτερα ποσοστά απαντήσεων που δόθηκαν, θα καταλήγαμε στα κάτωθι:

Ο τουρίστας θα ήταν άνδρας, ξένης εθνικότητας, ηλικίας μεταξύ 46-55, με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ετήσιο εισόδημα τα 40.000-60.000€. Ο άνδρας θα διέθετε δίπλωμα skipper ανοιχτής θάλασσας και θα είχε στην κατοχή του

ιστιοφόρο χωρίς skipper (bareboat). Θα επέλεγε να ταξιδέψει για περισσότερες από 7 ημέρες και θα προσέγγιζε 4 ή περισσότερα λιμάνια, πέρα από τον λιμένα εκκίνησης, κατά την διάρκεια των διακοπών του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κυριότεροι λόγοι για να επιλέξει έναν λιμένα θα ήταν μεταξύ άλλων οι υπηρεσίες υδροδότησης, ηλεκτροδότησης, ο ανεφοδιασμός καυσίμων και η βοήθεια κατά την πρόσδεση. Οι τραπεζικές υπηρεσίες, η γραμματειακή υποστήριξη, ο χώρος των πλυντηρίων και οι τουαλέτες θα ήταν λιγότερο σημαντικές υπηρεσίες για τον ίδιο, ενώ θα τον ενδιέφεραν ελάχιστα η ύπαρξη κινηματογράφου, τα μαθήματα yoga και η δημιουργική απασχόληση των παιδιών.

4.2 Σύγκριση του προφίλ του τουρίστα που επισκέφθηκε τον λιμένα της Λιναριάς, Σκύρου, το καλοκαίρι του 2019-2022

Το προφίλ του τουρίστα του θαλάσσιου τουρισμού, που επισκέφτηκε το νησί της Σκύρου προέκυψε σύμφωνα με τα μεγαλύτερα ποσοστά των απαντήσεων που δόθηκαν στις ερωτήσεις των ερωτηματολογίων.

Πίνακας 9: Σύγκριση προφίλ τουρίστα 2019-2022

		2019	2020	2021	2022
Φύλο		Άνδρας	Γυναίκα	Άνδρας	Άνδρας
Ηλικία		56 – 65	56 – 65	56 – 65	46 – 55
Επίπεδο εκπαίδευσης		Τριτοβάθμια	Τριτοβάθμια	Τριτοβάθμια	Τριτοβάθμια
Υπηκοότητα		Ξένη	Ξένη	Ελληνική	Ξένη
Ετήσιο ατομικό εισόδημα		20.001€-40.000€	25.001€-50.000€	50.001€- 100.000€	40.000-60.000€
Δίπλωμα		Skipper ανοιχτής θαλάσσης	Skipper ανοιχτής θαλάσσης	Skipper ανοιχτής θαλάσσης	Skipper ανοιχτής θαλάσσης
Ιδιοκτήτης σκάφους αναψυχής		Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Συχνότητα χρήσης σκάφους αναψυχής	για	περισσότερες από μία φορές τον χρόνο	περισσότερες από μία φορές τον χρόνο	περισσότερες από μία φορές τον χρόνο	περισσότερες από μία φορές τον χρόνο
Είδος σκάφους		Ιστιοφόρο χωρίς skipper	Ιστιοφόρο χωρίς skipper	Sailing yacht	Ιστιοφόρο χωρίς skipper
Χρόνος θαλάσσιων διακοπών		Περισσότερες από 7 ημέρες	Περισσότερες από 7 ημέρες	Περισσότερες από 7 ημέρες	Περισσότερες από 7 ημέρες

5. Επίλογος

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας και της οικονομικής ανάπτυξης (Katemliadis & Papatheodorou, 2021). Για πολλές νησιωτικές και παράκτιες περιοχές ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί την κυριότερη -ενώ σε μερικές περιπτώσεις- την μοναδική μορφή τουρισμού (Πολυξένη & Μυλωνόπουλος, 2020). Οι λιμένες αποτελούν μία από τις βασικές εισόδους των ελληνικών τουριστικών επενδύσεων για τη χώρα (Αντωνόπουλος, Σκαναβή και Πλάκα, 2015). Αν και ο ρόλος αυτών των δραστηριοτήτων στην ελληνική οικονομία είναι τόσο σημαντικός, παρατηρούνται πολλές επιπτώσεις στο περιβάλλον (Vitalis et al., 2019). Η βιωσιμότητα του τουρισμού κερδίζει ολοένα και περισσότερη προσοχή λόγω των περιβαλλοντικών οφελών (Ibnou-Laaroussi et al., 2020). Κρίνεται λοιπόν, απαραίτητο να ληφθούν υπόψη και οι τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης (κοινωνία, περιβάλλον και οικονομία), σε μία ολιστική προσέγγιση (Ibnou-Laaroussi et al., 2020).

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

Αντωνόπουλος, Κ., Σκαναβή, Κ. και Πλάκα, Β. 2015 . Πρακτικά 1ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Τουριστικών Λιμένων, Μαρίνες (Εργαστήριο Λιμενικών Έργων, ΕΜΠ), Οκτώβριος 12-14, Αθήνα, Ελλάδα, 101-111

Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (2019) Σύγχρονες τεχνολογίες στη ναυτιλιακή βιομηχανία της Ελλάδας και της Γερμανίας, Available at: <https://griechenland.ahk.de/gr/ekdiloseis/plirofories-ekdilosis/sygchrones-technologies-sti-naytiliaki-biomichania-tis-elladas-kai-tis-germanias> [accessed 5 Jan 2023]

Εργαστήριο Περιβαλλοντική Επικοινωνίας, Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΠΕΑΕ) (2017). «Πρώτο Παρατηρητήριο για τον Θαλάσσιο Τουρισμό στη Σκύρο. Έκθεση προς το Λιμενικό Ταμείο Σκύρου για το καλοκαίρι του 2016.» Σκαναβή Κ. και Πλάκα Β. (Επ.), Μυτιλήνη, Ελλάδα.

Καραβιτάκης, Ε. & Χονδροματίδου, Α.Μ. (2016). Το τουριστικό παρατηρητήριο ως εργαλείο για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Η περίπτωση της Σκύρου. Πτυχιακή Εργασία, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη

Πολυξένη, Μ., Μυλωνόπουλος, Δ. (2020), (Ed.), ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, Β΄ έκδοση, Φαίδιμος, Αθήνα

Ξένη Βιβλιογραφία

Antonopoulos, K., Plaka, V. & Skanavis, C. (2016). Linaria port, Skyros: An environmentally friendly port community for leisure crafts, Proceedings of the 13th International Conference on Protection and Restoration of the Environment (pp. 1054-1062). Greece: Mykonos island

Antonopoulos, K., Plaka, V., Mpampakonstanti, A., Dimitriadou, D., Skanavis, C. 2017. THE BLUE PORT WITH A SHADE OF GREEN: The case study of Skyros Island. 7th Health and Environment Conference, 6-8 March, Dubai, EAU

Antonopoulos, K., Skanavis, C. & Plaka, V. (2015) EXPLOITING FURTHER POTENTIAL OF LINARIA PORT-SKYROS: FROM VISION TO REALIZATION, Conference: First Hellenic Conference on Marinas, Greece: Athens

Cruise Lines International Association (CLIA) (2015) 2014 North American Cruise Market Profile. <https://cruising.org/-/media/research-updates/research/consumer-research/2014-north-american-cruise-market-profile.pdf> [accessed 5 Jan 2023]

Cummings, G., Greenberg, Z. (2021). Sustainable Tourism in the Context of the Blue Economy. In: Leal Filho, W., Azul, A.M., Brandli, L., Lange Salvia, A., Wall, T. (eds) Life Below Water. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-71064-8_56-1

Diakomihalis, M. (2007) Chapter 13 Greek Maritime Tourism: Evolution, Structures and Prospects, Research in Transportation Economics, 21, 419-455, [https://doi.org/10.1016/S0739-8859\(07\)21013-3](https://doi.org/10.1016/S0739-8859(07)21013-3)

- Diakomihalis, M., Lagos, D. G. (2011). An Empirical Approach to Coastal Leisure Shipping in Greece and an Assessment of its Economic Contribution. *Tourism Economics*, 17(2), 437–456. <https://doi.org/10.5367/te.2011.0038>
- European Commission (2012) Challenges and Opportunities for Maritime and Coastal Tourism in the EU, Summary Report of the Online Public Consultation Results
- Fruth, L. (1991) A Guide For Small Craft Harbor And Marina Managers In Coastal California, Doctoral dissertation, Naval Postgraduate School, Monterey, California
- Gaythwaite, J. (2016) Design of Marine Facilities: Engineering for Port and Harbor Structures, ACSE, <https://doi.org/10.1061/9780784414309>
- Georgakopoulou, S., Delitheou, V. (2020). The Contribution of Alternative Forms of Tourism in Sustainable Tourism Development: The Case of the Island of Kalymnos. In: Katsoni, V., Spyriadis, T. (eds) *Cultural and Tourism Innovation in the Digital Era*. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-36342-0_34
- González-Reverté, F. (2019) Building Sustainable Smart Destinations: An Approach Based on the Development of Spanish Smart Tourism Plans. *Sustainability*. 11(23):6874. <https://doi.org/10.3390/su11236874>
- Gössling, S. (2002) “Global environmental consequences of tourism”. In *Global Environmental Change*, Vol. 12, Issue 4, pp. 283-302 - EEA - UNEP/MAP (2014): “Horizon 2020 Mediterranean report Toward shared environmental information systems”. EEA Technical report No 6, 142 pp. Available at: <https://www.eea.europa.eu/publications/horizon-2020-mediterranean-report>
- GReenliving.GR. (2021) <https://greenliving.gr/2021/06/06/xruso-brabeiotourismou-gia-to-limeniko-tameio-skurou/> [accessed 5 Jan 2023]
- Heron, R., & Juju, W. (2012). *The Marina: Sustainable Solutions for a Profitable Business*. CreateSpace Independent Publishing Platform
- Ibnou-Laaroussi S., Rjoub H., Wong W.-K. (2020) Sustainability of Green Tourism among International Tourists and Its Influence on the Achievement of Green Environment: Evidence from North Cyprus, *Sustainability*, 12(14):5698. <https://doi.org/10.3390/su12145698>

Jiao, Y., Hou, Y., & Lau, Y. (2021). Segmenting Cruise Consumers by Motivation for an Emerging Market: A Case of China. *Frontiers in Psychology*, 12.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.606785>

Katemliadis, I. and Papatheodorou, A. (2021) "The Importance of Tourism for the Greek Economy: Traits and Development", Vlachos, V., Bitzenis, A. and Sergi, B.S. (Ed.) *Modeling Economic Growth in Contemporary Greece (Entrepreneurship and Global Economic Growth)*, Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 263-279.

<https://doi.org/10.1108/978-1-80071-122-820211019>

Krabokoukis, T. and Polyzos, S. (2021) Spatial inequalities of tourist activity in Greece: a Shift-Share analysis. *Anatolia* 32:1, pages 93-105

Lee, K., Noh, J., Khim, J. (2020) The Blue Economy and the United Nations' sustainable development goals: challenges and opportunities. *Env Int* 137.

<https://doi.org/10.1016/j.envint.2020.105528>

Lekakou, M., Stefanidaki, E., Vaggelas, G. (2011) The economic impact of cruise to local economies. The case of an island, *Proceedings of the Athens Tourism Symposium*, Athens

Manolas, E. (2017) Linaria: the green port of the island of Skyros, *International Journal of Environmental Studies*, 74:6, 936-938, DOI: 10.1080/00207233.2017.1360602

Maragkogianni A. and Papaeftimiou S. (2015) Evaluating the social cost of cruise ships airemissions in ports of Greece. *Transportation Research*, 36 (4), 10-17

Martínez-Vázquez, R. M., Valenciano, J. P., Caparrós Martínez, J. L. (2021) Marinas and sustainability: Directions for future research, *Marine Pollution Bulletin*, 164, 112035, <https://doi.org/10.1016/j.marpolbul.2021.112035>

Martínez-Vázquez, R.M., Milán-García, J. & de Pablo Valenciano, J. Challenges of the Blue Economy: evidence and research trends. *Environ Sci Eur* 33, 61 (2021). <https://doi.org/10.1186/s12302-021-00502-1>

Massachusetts Clean Marina Guide, 2001, Strategies to Reduce Environmental Impacts. Epsilon Associates, Inc. EOEA publication

Midlen, A. (2021) What is the Blue Economy? A spatialised governmentality perspective. *Maritime Studies* 20, 423–448, <https://doi.org/10.1007/s40152-021-00240-3>

Mohd Hafiz, H. 2022. "Framing The Future Agenda Of Blue Tourism In Sustainable Coastal Tourism Destinations," *Tourism and Hospitality Management*, University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management, vol. 28(2), 465-470

Nodaraki, M., Ntafa, E., Tseva, E., Valanidou, A. (2017) Maritime Tourism Development and Prospects in Coastal Cities: The Case of Heraklion, Chania and Limassol. In: Stratigea, A., Kyriakides, E., Nicolaides, C. (eds) *Smart Cities in the Mediterranean*. Progress in IS. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-54558-5_12

OECD (2016): “The Ocean Economy in 2030”, Powerpoint, Workshop on Maritime Clusters and Global Challenges 50th Anniversary of the WP6, 1 December 2016. Available at: https://www.oecd.org/sti/ind/Session%201_b%20-%20Claire%20Jolly%20-%20Web.pdf [accessed 5 Jan 2023]

OECD (2020) Greece, OECD Tourism Trends and Policies 2020, <http://dx.doi.org/10.1787/888934076894>

Pallis, A., Vaggelas, G. (2005) Port Competitiveness and the EU ‘Port Services’ Directive: the Case of Greek Ports. *Marit Econ Logist* 7, 116–140 (2005). <https://doi.org/10.1057/palgrave.mel.9100132>

Papathanassis, A. (2012) Guest-to-guest interaction on board cruise ships: exploring social dynamics and the role of situational factors. *Tour. Manag.* 33, 1148–1158

Randone et al. (2017) “Reviving the Economy of the Mediterranean Sea: Actions for a Sustainable future”, WWF Mediterranean Marine Initiative, Rome, 64 pp. Available at: http://awsassets.wwffr.panda.org/downloads/170927_rapport_reviving_mediterranean_sea_economy.pdf

Tegar, D. & Gurning, S. O. R. (2018) Development of Marine and Coastal Tourism Based on Blue Economy, *International Journal of Marine Engineering Innovation and Research*, 2, 2, <http://dx.doi.org/10.12962/j25481479.v2i2.3650>

The World Bank, International tourism, number of arrivals – Greece, Available at:
<https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL?locations=GR> [accessed 5 Jan
2023]

Tonazzini, D., Fosse, J., Morales, E., González, A., Klarwein, S., Moukaddem, K.,
Louveau, O. (2019) Blue Tourism. Towards a sustainable coastal and maritime
tourism in world marine regions. Edited by eco-union. Barcelona

UfM (2018) “Climate change impact on the tourism sector in the southern
Mediterranean. Foreseen developments and policy measures”. Final Report, 83 pp.
Available at: [https://ufmsecretariat.org/wp-
content/uploads/2018/11/UfMReport_ClimateChangeAndTourism.pdf](https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2018/11/UfMReport_ClimateChangeAndTourism.pdf)

Vitalis, V., Plaka, V., Antonopoulos, K., Skanavis, C. (2019) Sustainability and
Tourism: the Tourist Observatory of Skyros Island, Conference: New frontiers in the
tourism and hospitality industry: digital, social and economic transformations,
[https://www.researchgate.net/publication/346714841_Sustainability_and_Tourism_th
e_Tourist_Observatory_of_Skyros_Island](https://www.researchgate.net/publication/346714841_Sustainability_and_Tourism_the_Tourist_Observatory_of_Skyros_Island)

Παράρτημα

Ερωτηματολόγια

Ερωτηματολόγιο Τουριστικού Παρατηρητηρίου Σκύρου 2022

Το Λιμενικό Ταμείο Σκύρου σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής διεξάγει έρευνα ικανοποίησης των τουριστών θαλάσσιου τουρισμού. Η έρευνα είναι ανώνυμη και οι απαντήσεις σας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς του ερωτηματολογίου. Η συμβολή σας είναι εξαιρετικά σημαντική για την διεξαγωγή της έρευνας. Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την συμμετοχή σας.

Μέρος Α': Προφίλ Τουριστών

1) Φύλο:

- ☐ Άνδρας
- ☐ Γυναίκα
- ☐ Άλλο

2) Ποια είναι η εθνικότητά σας;

- ☐ Ελληνική
- ☐ Άλλη

3) Παρακαλούμε συμπληρώστε την ηλικιακή κατηγορία στην οποία ανήκετε:

18-25		46-55	
26-35		56-65	
36-45		66 +	

4) Παρακαλούμε συμπληρώστε το επίπεδο εκπαίδευσης στο οποίο ανήκετε:

- ☐ Πρωτοβάθμια
- ☐ Δευτεροβάθμια
- ☐ Τριτοβάθμια

- 5) Παρακαλούμε συμπληρώστε την κατηγορία στην οποία ανήκετε βάσει του μέσου ετήσιου ατομικού εισοδήματος σας:

0-10.000€		80.001 – 100.000€	
10.001-20.000€		100.001 – 120.000€	
20.001 – 40.000€		120.001 – 150.000€	
40.001 – 60.000€		>150.000€	
60.001 – 80.000€			

- 6) Είστε κάτοχος διπλώματος skipper ανοιχτής θάλασσας / ταχύπλοου σκάφους;
- ☐ Ναι, δίπλωμα skipper ανοιχτής θάλασσας
- ☐ Ναι, άδεια χειριστή ταχύπλοου σκάφους
- ☐ Όχι
- 7) Είστε κάτοχος σκάφους αναψυχής;
- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- 8) Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε σκάφος αναψυχής για τις διακοπές σας;
- ☐ Δεν χρησιμοποιώ.
- ☐ Μία φορά κάθε 10 χρόνια
- ☐ Μία φορά κάθε 5 χρόνια
- ☐ Μία φορά κάθε 2 χρόνια
- ☐ Μία φορά το χρόνο
- ☐ Παραπάνω από μία φορά το χρόνο
- 9) Τι είδους σκάφη χρησιμοποιείτε συνήθως για τις διακοπές σας;
- ☐ Ταχύπλοο
- ☐ Ιστιοφόρο με skipper
- ☐ Ιστιοφόρο χωρίς skipper (bareboat)
- ☐ Θαλαμηγό (mega yacht)
- ☐ Καϊκι (Motor Sailer)
- 10) Πόσες μέρες επιλέγετε να κάνετε διακοπές θαλάσσιου τουρισμού κατά μέσο όρο;
- ☐ 1 ημέρα (Ημερήσιες εκδρομές με επιστροφή χωρίς διανυκτέρευση στο σκάφος)
- ☐ 2-3 ημέρες
- ☐ 4-7 ημέρες
- ☐ Περισσότερες από 7 ημέρες
- 11) Κατά τις διακοπές με σκάφος, πέρα από το λιμάνι εκκίνησης, πόσα άλλα λιμάνια επισκέπτεστε (κατά προσέγγιση);
- ☐ Κανένα (Επιστρέφω στον λιμένα εκκίνησης)
- ☐ Ένα (1)
- ☐ Δύο (2)
- ☐ Τρία (3)
- ☐ Τέσσερα (4) ή περισσότερα

12) Θεωρείτε το θαλάσσιο ταξίδι με ιστιοπλοϊκό/ταχύπλοο σκάφος ως...

- ☐ Μέρος της τουριστικής δραστηριότητας/εμπειρίας
☐ Ως αναγκαίο μέσο μετακίνησης μεταξύ των προορισμών
☐ Άλλο: _____

13) Πόσο χρόνο είστε διατεθειμένοι να ξοδέψετε ανά ημέρα για τις θαλάσσιες μετακινήσεις σας;

- ☐ Καθόλου
☐ Έως 2 ώρες
☐ Έως 4 ώρες
☐ Έως 6 ώρες
☐ Έως 8 ώρες
☐ Περισσότερο από 8 ώρες

14) Πόσο σημαντική είναι για εσάς η ύπαρξη των παρακάτω υπηρεσιών κατά την επίσκεψή σας σε έναν λιμένα;

a) Υπηρεσίες Λιμένα

	Καθόλου-1	2	3	4	Πάρα πολύ-5
Βοήθεια στην πρόσδεση					
Υδροδότηση					
Ηλεκτροδότηση					
Wi-Fi					
Πλυντήρια-Στεγνωτήρια					
Χώρος για πλύσεις στο χέρι					
Τουαλέτες					
Ντουζιέρες					
Ανεφοδιασμός με καύσιμα					
Προβολές – Σινεμά					
Μαθήματα Yoga					
Δημιουργική απασχόληση παιδιών					
Γραμματειακή υποστήριξη					
Τραπεζικές υπηρεσίες					

b) Ασφάλεια λιμένα

	Καθόλου-1	2	3	4	Πάρα πολύ-5
Μόνιμα αγκυροβόλια					
Θέση πρόσδεσης σκάφους					
Βοήθεια από προσωπικό λιμένα					
Κάλυψη από καιρικές συνθήκες					
Φύλαξη					

c) Προσιτό κόστος ελλιμενισμού

1 2 3 4 5

Καθόλου ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

- d) Σωστή και γρήγορη εξυπηρέτηση από τις λιμενικές και τελωνειακές αρχές
(υποστήριξη κατά τη διαδικασία υποβολής ναυλοσυμφώνων ή/και άλλων
συμπληρωματικών χαρτιών και αδειών)

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- e) Υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης σκάφους (καρνάγιο, καταστήματα εμπορίας
ναυτιλιακών ειδών)

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- f) Σύνδεση του λιμένα με τον κεντρικό κορμό της χώρας (ύπαρξη συχνών ακτοπλοϊκών
και αεροπορικών μεταφορών)

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- g) Υπηρεσίες διανυκτέρευσης (ύπαρξη ξενοδοχειακών καταλυμάτων πλησίον του
λιμένα)

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- h) Υπηρεσίες σίτισης (ύπαρξη εστιατορίων, ταβερνών και καταστημάτων ταχυφαγίας)

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- i) Υπηρεσίες μεταφορών για την ευρύτερη περιοχή/υπόλοιπο νησί (ύπαρξη Μέσων
Μαζικής Μεταφοράς, ενοικιαζόμενων αυτοκινήτων/ μηχανών)

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- j) Υπηρεσίες πληροφόρησης (γραφεία τουρισμού, καταστήματα έντυπου τύπου)

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- k) Πόσο σας ενδιαφέρουν οι συμπληρωματικές υπηρεσίες τουρισμού στις περιοχές
που επισκέπτεστε (τουριστικά θέρετρα, μουσεία, παραλίες, νυχτερινή ζωή,
προτάσεις εναλλακτικού τουρισμού);

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

- l) Κατά την γνώμη σας, τι είδους υπηρεσίες ή εξοπλισμός χρειάζεται να προστεθούν
στο λιμάνι;
-

Μέρος Β': Διαμονή στη Σκύρο

- 15) Είναι η πρώτη φορά που επισκέπτεστε το νησί;

- ☐ Ναι
☐ Όχι

- 16) Κατά την επίσκεψή σας στη Σκύρο, σε ποιόν/ποιους λιμένα/μαρίνα/ καταφύγιο δέσαστε;
-

- 17) Κατά τη επίσκεψή σας στη Σκύρο πόσες συνολικά διανυκτερεύσεις πραγματοποιήσατε
(ή προγραμματίζετε να πραγματοποιήσετε) (π.χ. 4 διανυκτερεύσεις)
-

18) Κατά τη παραμονή σας στη Σκύρο διαμείνατε στο σκάφος ή σε κάποιο κατάλυμα;

- ☐ Σκάφος
☐ Κατάλυμα

19) Πως αξιολογείτε τις εγκαταστάσεις και τις παροχές του τουριστικού λιμένα της Σκύρου;

	Καθόλου-1	2	3	4	Πάρα πολύ-5
Λιμενικές εγκαταστάσεις/ Εξοπλισμός					
Ασφάλεια μαρίνας / τουριστικού λιμένα					
Υπηρεσίες ύδρευσης/ ηλεκτροδότησης					
Χώροι υγιεινής					
Εγκατάσταση ανεφοδιασμού καυσίμων					
Κόστος Ελλιμενισμού					
Εξυπηρέτηση/ Προσωπικό Λιμένα					
Εξυπηρέτηση από τις λιμενικές/ Τελωνειακές αρχές					
Καθαριότητα Λιμένα					
Εξυπηρέτηση κατά την πρόσδεση					
Υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης σκάφους					
Σύνδεση της μαρίνας Υπηρεσίες μεταφορών (πάνω στο νησί)					
Υπηρεσίες πληροφόρησης					
Περιβαλλοντική κατάσταση- υποδομές Λιμένα					

20) Μπορείτε να κατατάξετε το Λιμάνι της Σκύρου σε σχέση με άλλα ελληνικά Λιμάνια

1 2 3 4 5

Καθόλου ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

21) Μπορείτε να κατατάξετε το Λιμάνι της Σκύρου σε σχέση με άλλα Ευρωπαϊκά - Διεθνή
Λιμάνια

1 2 3 4 5

Καθόλου ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

22) Παρακαλούμε συμπληρώστε το βαθμό ικανοποίησής σας σχετικά με το τουριστικό προϊόν και τις υπηρεσίες της Σκύρου, λαμβάνοντας υπόψη ότι: 1=Ανεπαρκές, 2=Ικανοποιητικό, 3=Καλό, 4=Πολύ Καλό και 5=Άριστο

a) Ποιότητα των Λιμενικών Υπηρεσιών

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

b) Σχέση ποιότητας / τιμής των Λιμενικών Υπηρεσιών

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

c) Ποιότητα υπηρεσιών από τρίτους (καταστήματα- ταβέρνες κλπ) στην περιοχή Λιμένα

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

d) Σχέση ποιότητας / τιμής των υπηρεσιών λιμανιού από τρίτους (καταστήματα- ταβέρνες κλπ) στην περιοχή Λιμένα

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

e) Αξιολόγηση υπηρεσιών υπόλοιπου Νησιού (εκτός Λιμένα)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

f) Αξιοθέατα

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

g) Πρόσβαση στα αξιοθέατα

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

h) Παραλίες

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

i) Φαγητό

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

j) Οδικό δίκτυο

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

κ) Εσωτερική συγκοινωνία

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ι) Συμπεριφορά κατοίκων-επιχειρήσεων

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

μ) Τι σας εντυπωσίασε;

ν) Τι σας ενόχλησε;

ο) Συνολική ποιότητα τουριστικού προϊόντος

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

ρ) Τι καταστήματα – προϊόντα – υπηρεσίες αναζητήσατε και δεν βρήκατε;

q) Μείνατε γενικότερα ικανοποιημένοι από τις συνολικές προσφερόμενες υπηρεσίες;

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

23) Σκοπεύετε να επισκεφθείτε ξανά το νησί:

- ☐ Ναι, με σκάφος
- ☐ Ναι, χωρίς σκάφος
- ☐ Όχι

Ευχαριστούμε πολύ για τη βοήθεια σας!

Maritime Tourist Observatory Questionnaire 2022

The Port Fund of Skyros in collaboration with the University of West Attica conducts a survey for the satisfaction of maritime tourists. The questionnaires are anonymous and your answers will be used solely for the purposes of the survey. Your input is extremely important for conducting the research. Thank you in advance for your participation.

Section A: Visitor profile

24) What is your gender?

- ☐ Female
- ☐ Male
- ☐ Other

25) What is your nationality?

- ☐ Greek
- ☐ Other

26) In what age group are you?

18-25		46-55	
26-35		56-65	
36-45		66 +	

27) Which level of education have you completed?

- ☐ Primary education
- ☐ Secondary education
- ☐ Tertiary education

28) What is your average annual income?

0-10.000€		80.001 – 100.000€	
10.001-20.000€		100.001 – 120.000€	
20.001 – 40.000€		120.001 – 150.000€	
40.001 – 60.000€		>150.000€	
60.001 – 80.000€			

29) Do you hold an open sea skipper / speedboat diploma?

- ☐ Yes, open sea skipper diploma
- ☐ Yes, speedboat operator's diploma
- ☐ No

30) Do you own a pleasure boat?

- ☐ Yes
- ☐ No

31) How often do you use a pleasure boat for your holidays?

- ☐ Once every 10 years
- ☐ Once every 5 years
- ☐ Once every 2 years
- ☐ Once a year
- ☐ More than once per year
- ☐ I don't use one

32) What kind of boat do you usually use for your holidays?

- ☐ Speedboat
- ☐ Skipper sailboat
- ☐ Bareboat
- ☐ Mega yacht
- ☐ Motor Sailor

33) How many days do you spend on sea tourism holiday?

- ☐ 1 day (Day trips without overnight stay onboard)
- ☐ 2 - 3 days
- ☐ 4 - 7 days
- ☐ More than 7 days

34) During boat holidays, without counting the starting port, how many other ports do you visit (approximately)?

- ☐ None (I return to the starting port)
- ☐ One (1)
- ☐ Two (2)
- ☐ Three (3)
- ☐ Four (4) or more

35) Do you consider the sea voyage by sailing / speedboat as ...

- ☐ Part of the tourist activity / experience
- ☐ Necessary part of the transfer process between destinations
- ☐ Other: _____

36) How much time are you willing to spend per day on sea traveling?

- ☐ None
- ☐ Up to 2 hours

1 2 3 4 5

Very important ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Not at all important

q) Boat technical support services (carnagio, shipping shops)

	1	2	3	4	5	
Very important	☐	☐	☐	☐	☐	Not at all important

r) Connection of the port with the Greek mainland (existence of frequent ferry and air transport)

	1	2	3	4	5	
Very important	☐	☐	☐	☐	☐	Not at all important

s) Overnight services (availability of hotel accommodation near the port)

	1	2	3	4	5	
Very important	☐	☐	☐	☐	☐	Not at all important

t) Catering services (presence of restaurants, bars and fast food outlets)

	1	2	3	4	5	
Very important	☐	☐	☐	☐	☐	Not at all important

u) Transportation services for the wider area / rest of the island (existence of public transport, rental cars / scooters)

	1	2	3	4	5	
Very important	☐	☐	☐	☐	☐	Not at all important

v) Information services (tourism offices, printed press outlets)

	1	2	3	4	5	
Very important	☐	☐	☐	☐	☐	Not at all important

- w) How interested are you in additional tourism services in the areas you visit (tourist resorts, museums, beaches, nightlife, alternative tourism proposals)?

	1	2	3	4	5	
Very important	☐	☐	☐	☐	☐	Not at all important

- x) In your opinion, what kind of services or equipment needs to be added to the port?

Section B': Visiting Skyros Island

- 38) Is this the first time you visit Skyros?

- ☐ Yes
☐ No

- 39) During your visit to Skyros, which other ports/marinas/shelters did you moor in?

- 40) During your visit to Skyros, how many total nights did you spend here (or plan to do)?

- 41) During your stay in Skyros did you stay on the boat or in some other kind of accommodation?

- ☐ I stayed on the boat
☐ I stayed somewhere else

- 42) How do you evaluate the facilities of the port of Linaria?

	Poor/Non existence-1	2	3	4	High Level-5
Port facilities and equipment					
Port security					
Water and electricity services					
Sanitary facilities					
Fuel supply facilities					
Docking costs					
Assistance from port personel					
Assistance from customs authorities					
Port cleanliness					

Assistance during docking					
Boat technical support services					
Transportation services (within the island)					
Information services					
Port infrastructure					

43) Can you rate the Port of Skyros in relation to other Greek Ports?

1 2 3 4 5

Insufficient ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Excellent

44) Can you rate the Port of Skyros in relation to other European - International Ports?

1 2 3 4 5

Insufficient ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Excellent

45) Please fill in your satisfaction rating regarding the tourist product and services of Skyros.

	Insufficient-1	2	3	4	Excellent-5
Quality of Port services					
Quality / price ratio of the Port services					
Quality of services from third parties (shops-taverns, etc.) in the port area					
Quality / price ratio of port services by third parties (shops-taverns, etc.) in the port area					
Evaluation of services on the rest of the Island (excluding the Port)					
Sights					
Access to sights					
Beaches					
Food					
Road network					
Island transportation services					
Natural environment					
Residential and business behavior					

Total quality of tourist product					
----------------------------------	--	--	--	--	--

46) What impressed you?

47) What bothered you?

48) Total quality of tourist product

	1	2	3	4	5	
Insufficient	☐	☐	☐	☐	☐	Excellent

49) What kind of shops - products - services did you search for, but did not find in the island?

50) Are you generally satisfied with the overall services offered?

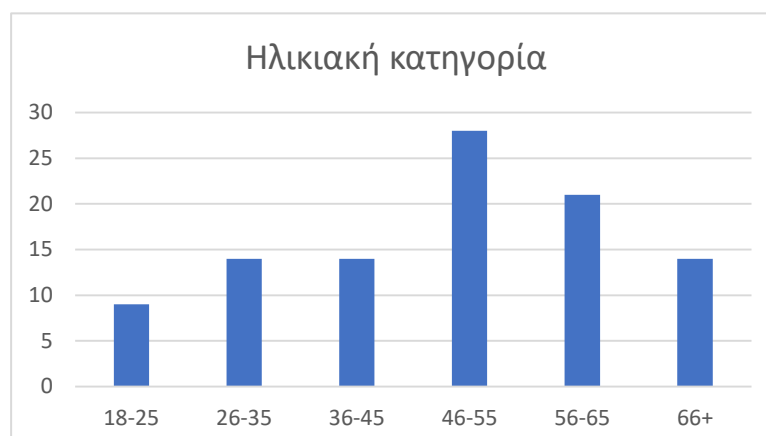
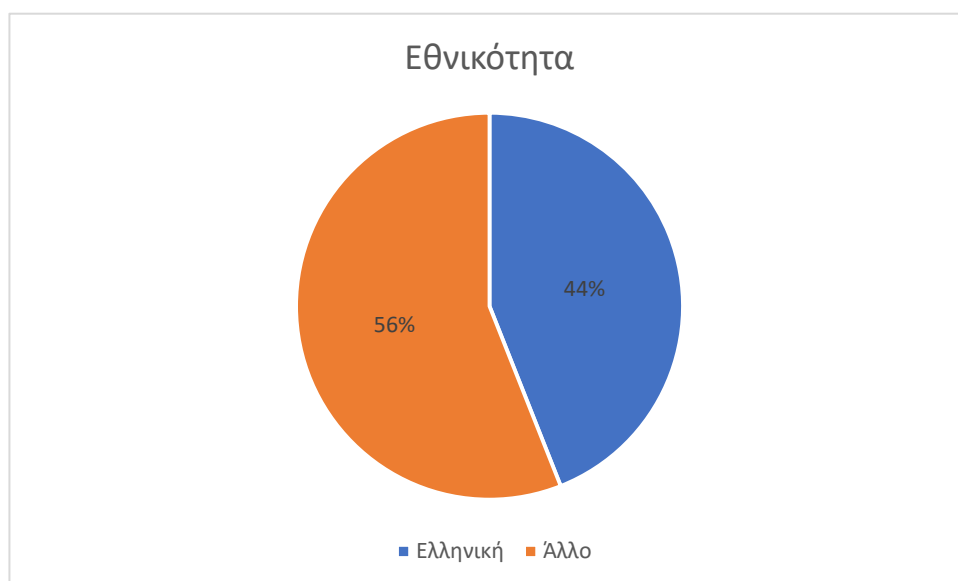
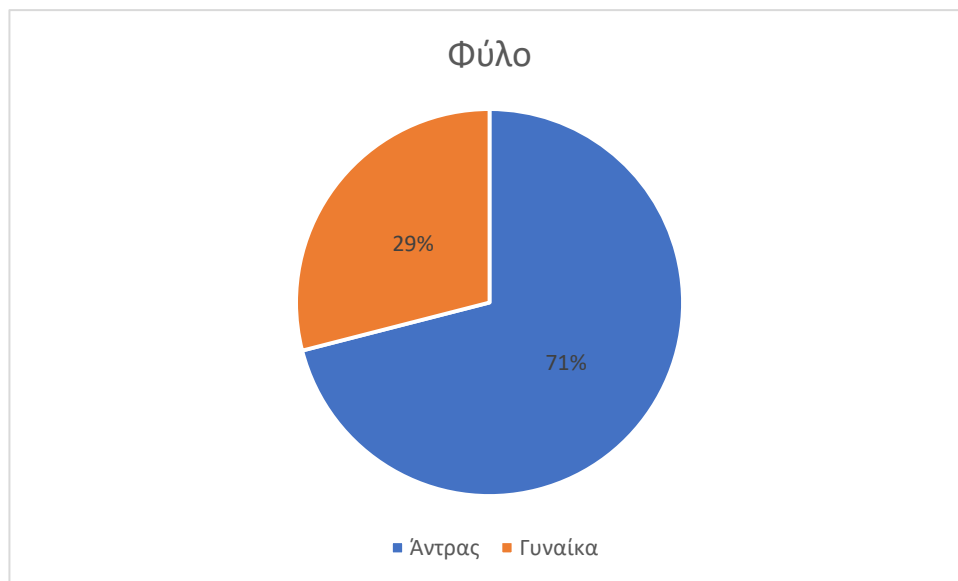
	1	2	3	4	5	
No, not at all	☐	☐	☐	☐	☐	Yes, a lot

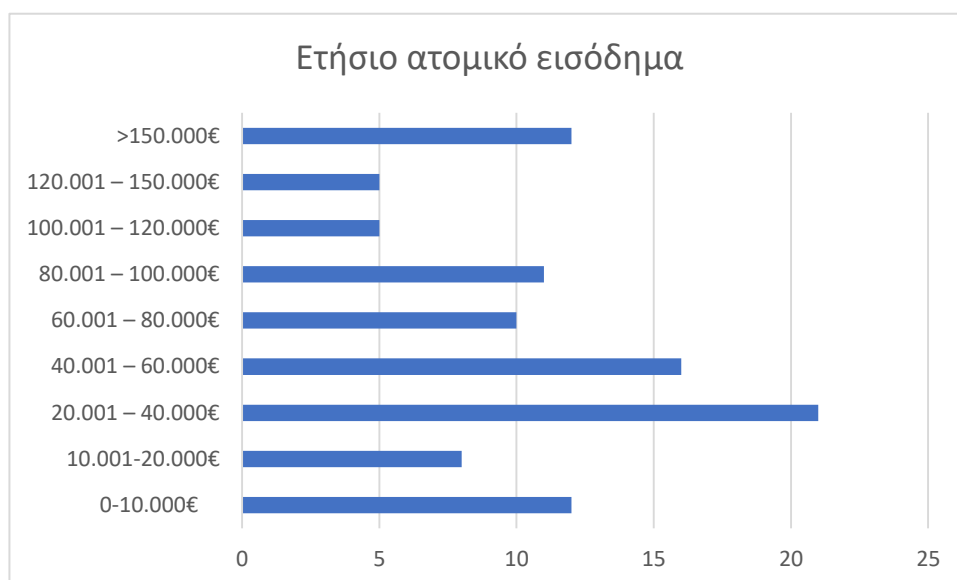
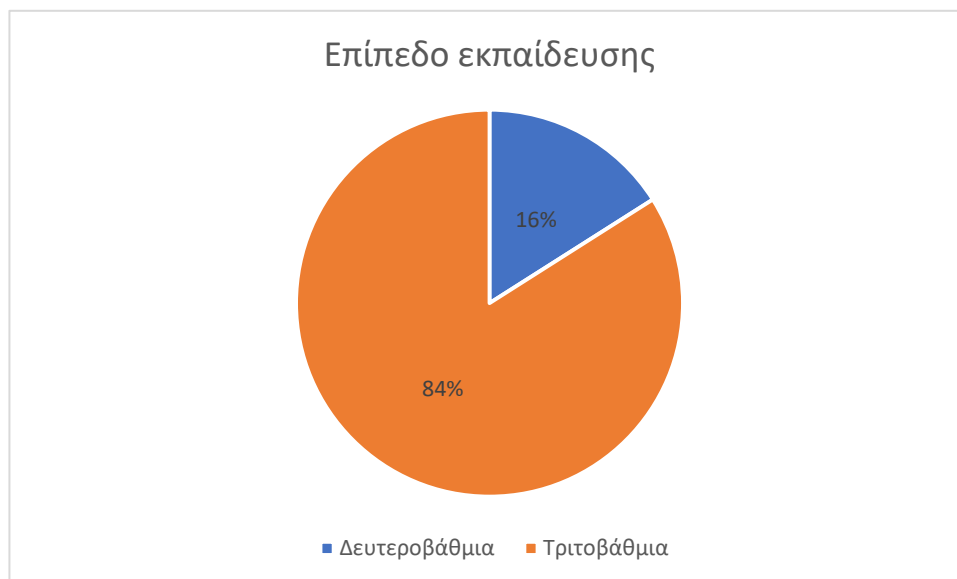
51) Are you planning to visit the island again?

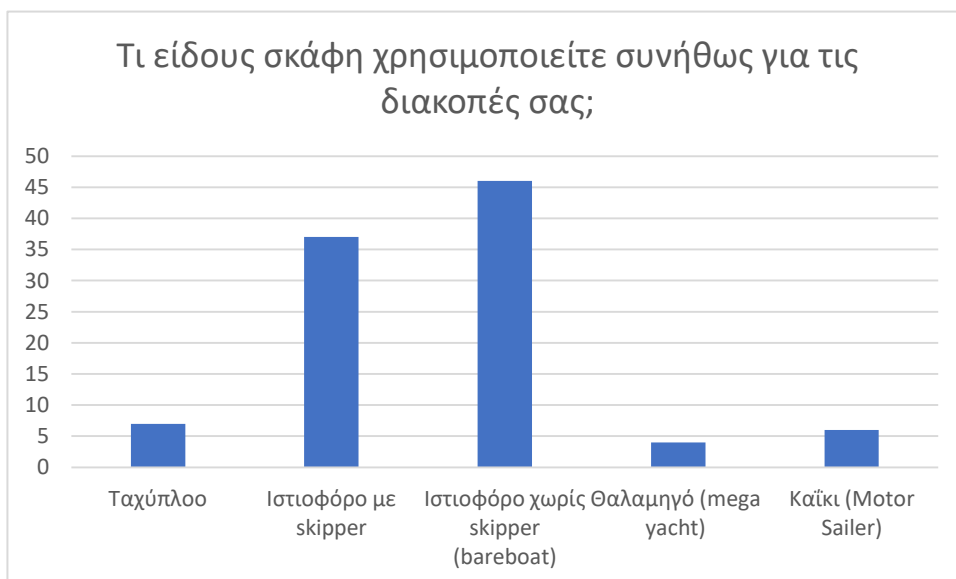
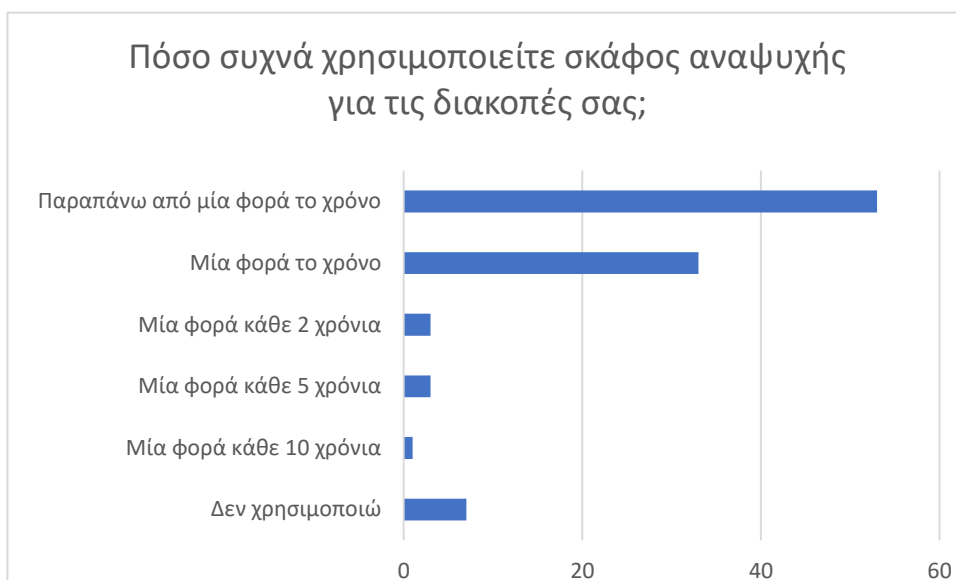
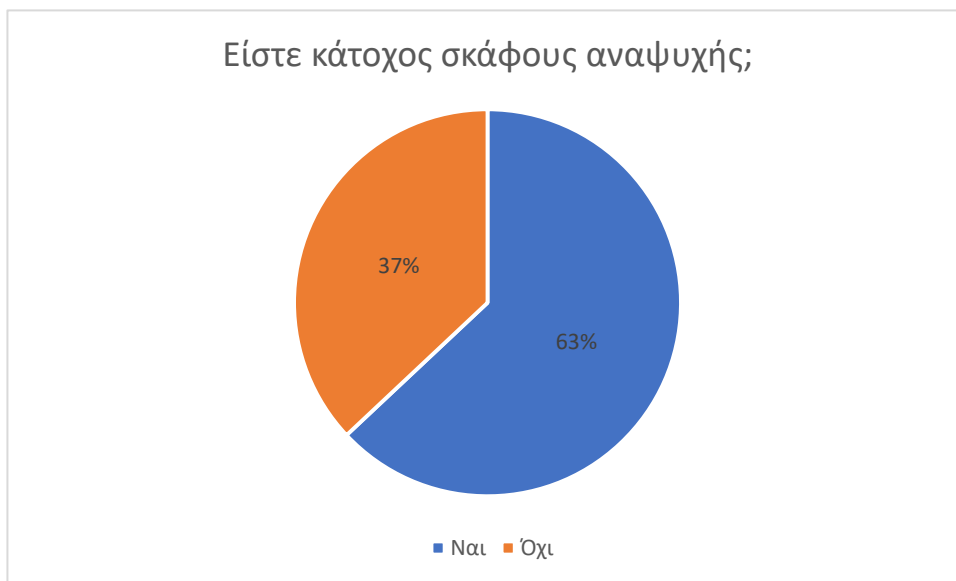
- ☐ Yes, with a pleasure boat
- ☐ Yes, without a pleasure boat
- ☐ No

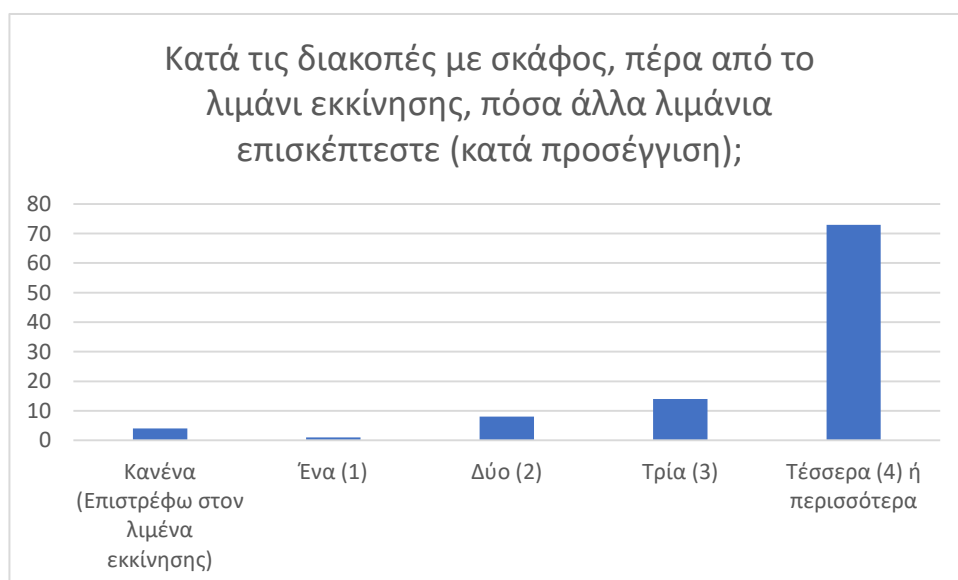
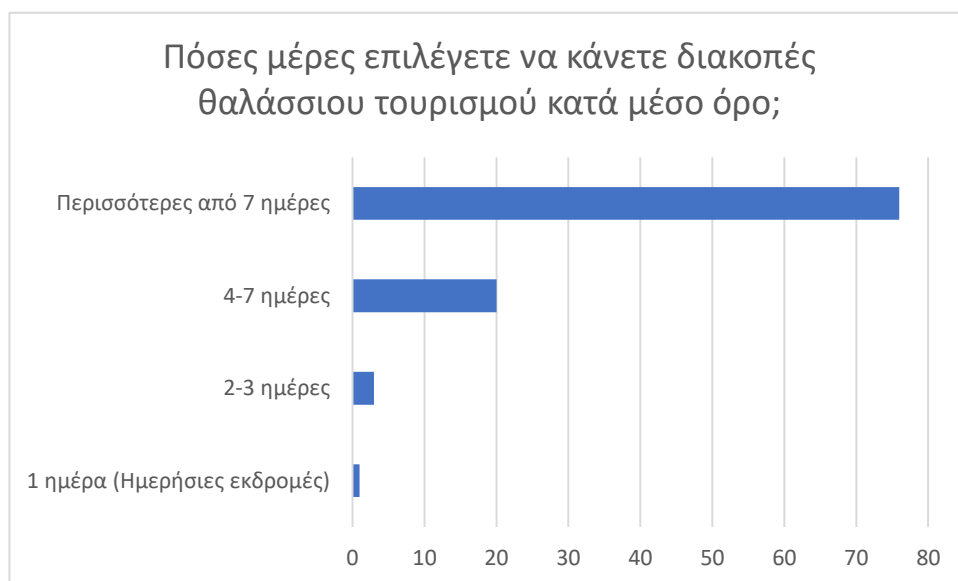
Thank you for your participation!

Αποτελέσματα έρευνας

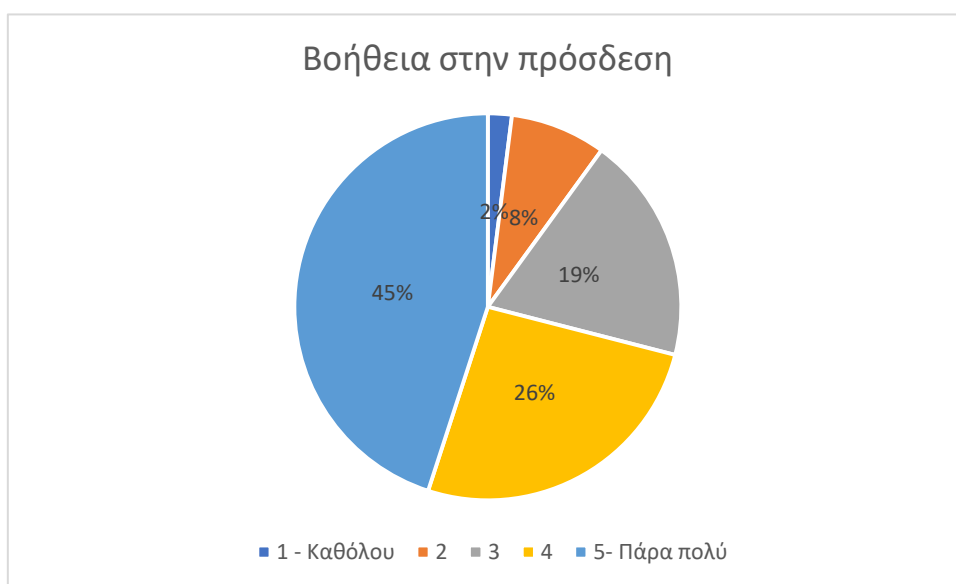

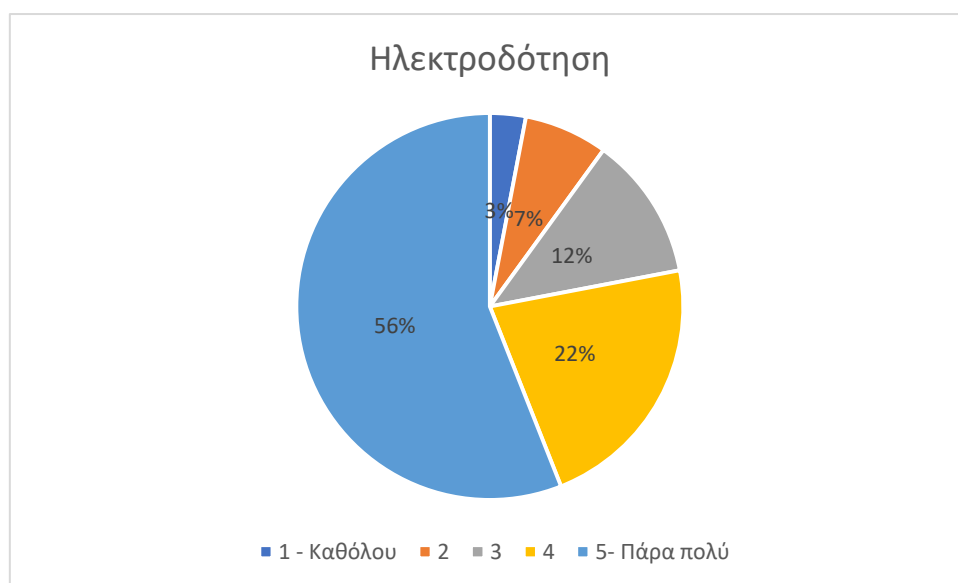
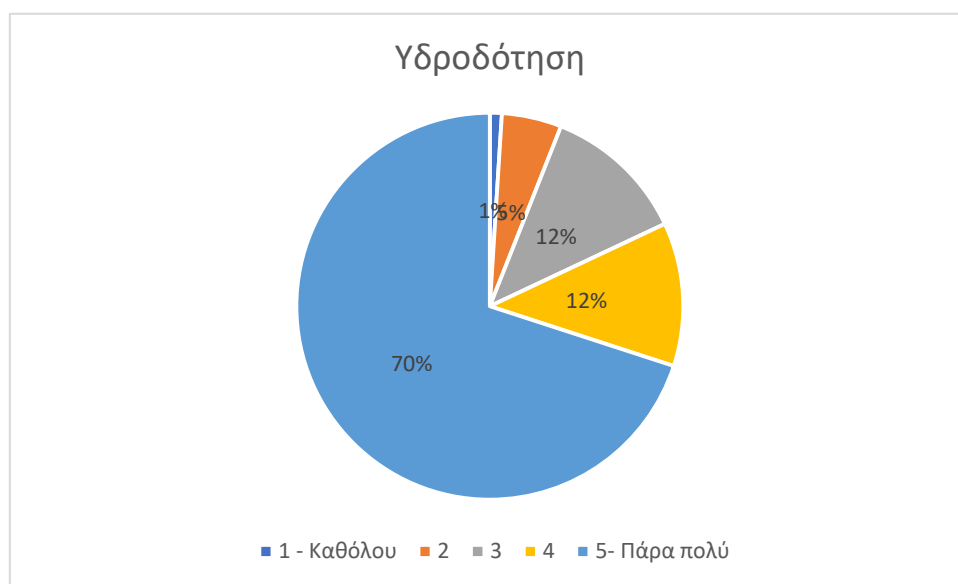

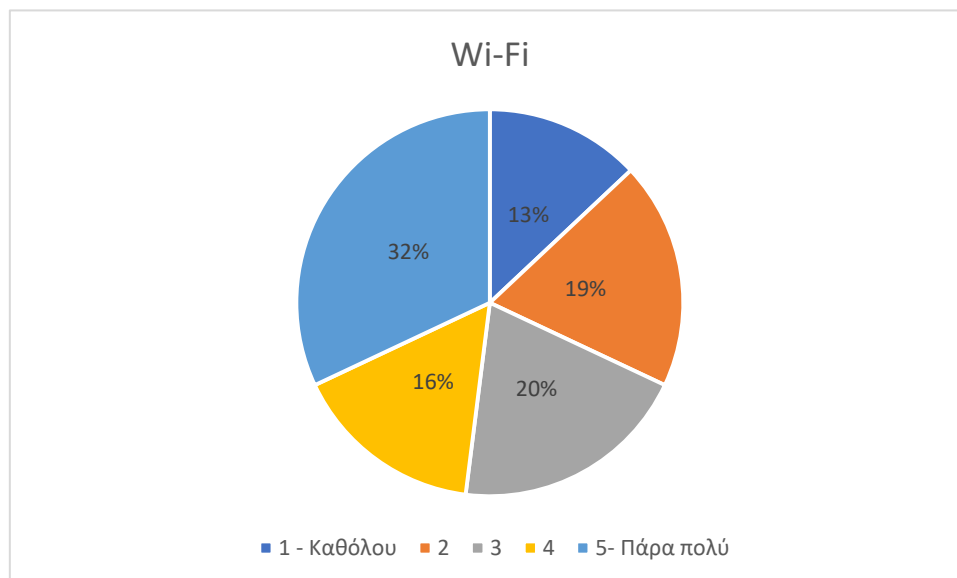

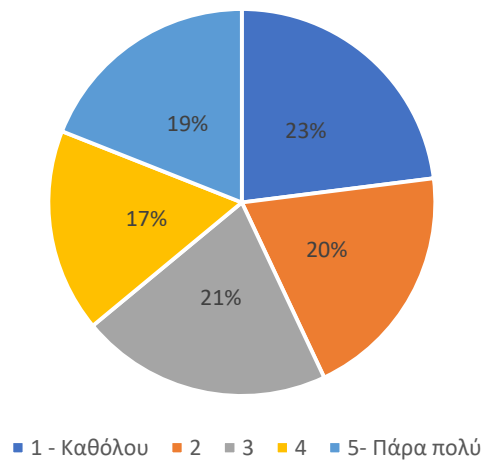
Πόσο σημαντική είναι για εσάς η ύπαρξη των παρακάτω υπηρεσιών κατά την
επίσκεψή σας σε έναν λιμένα;

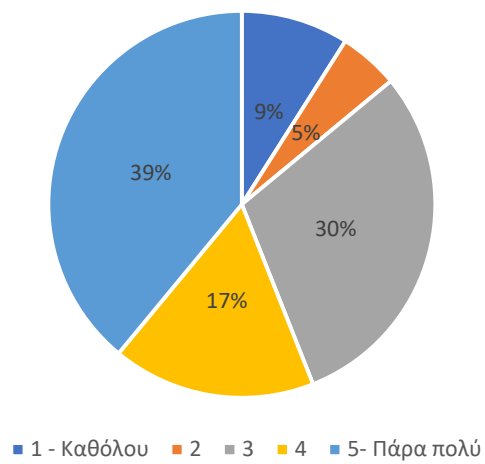

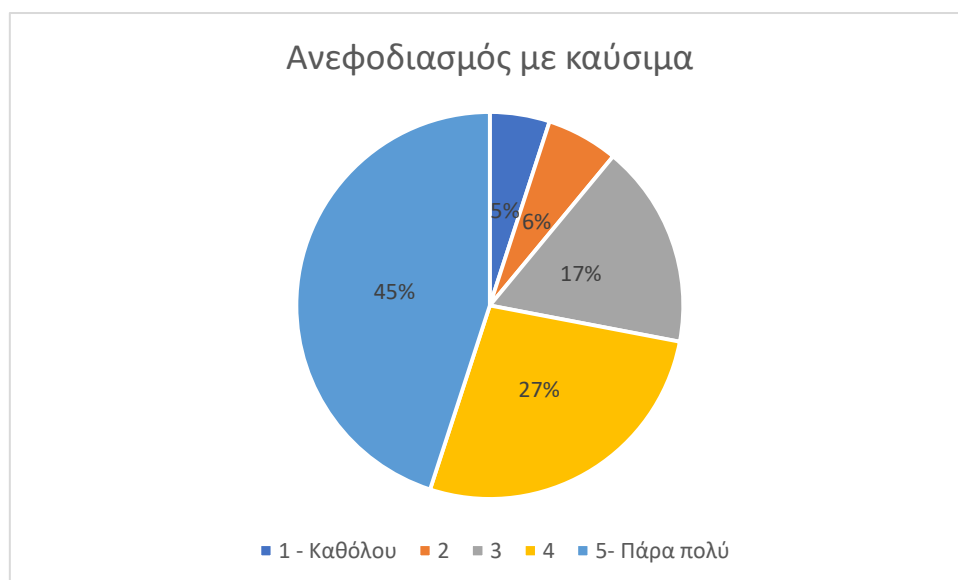
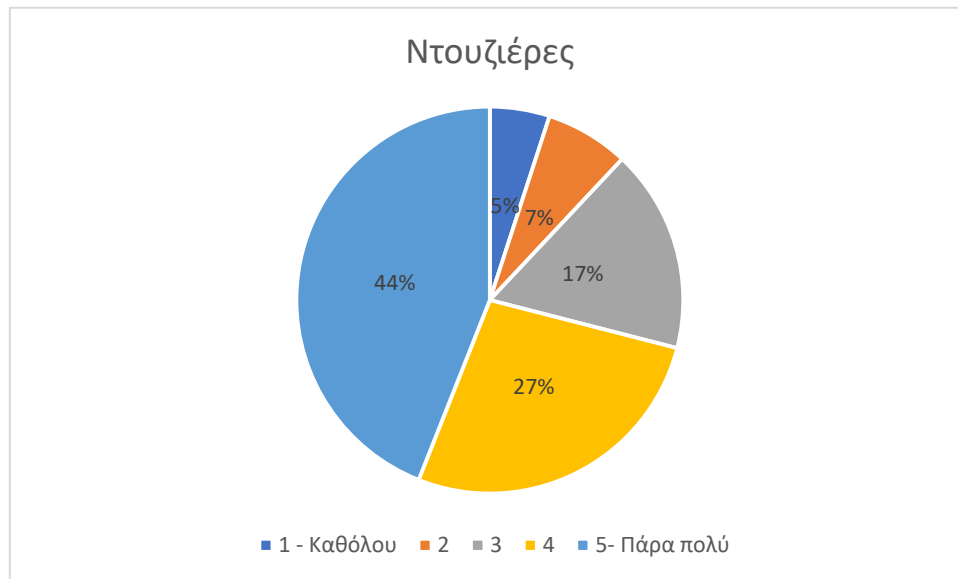

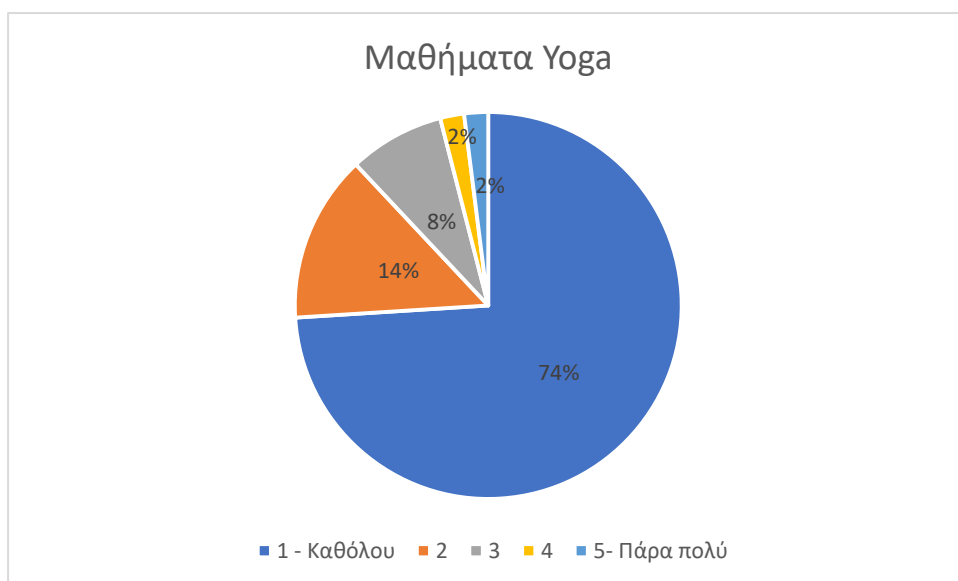
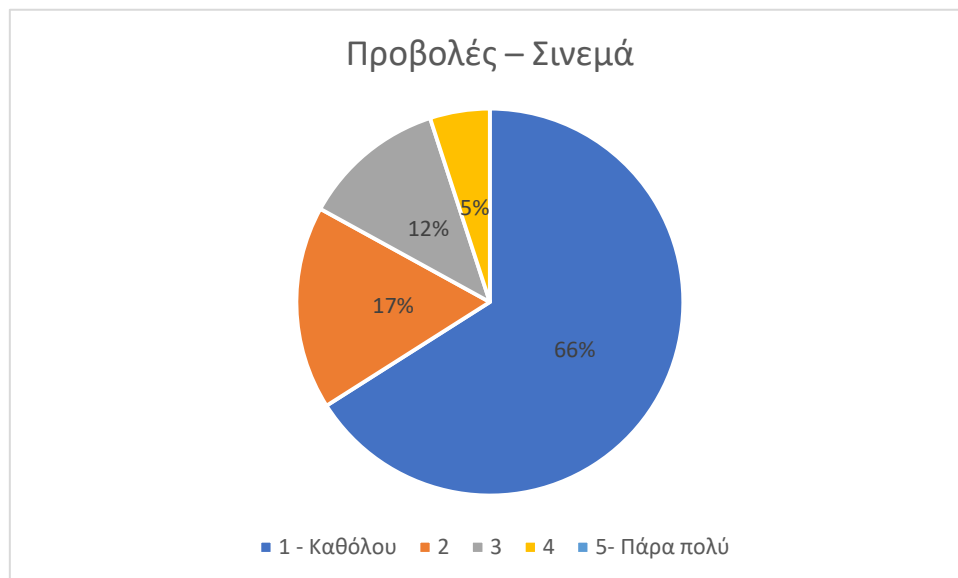
Χώρος για πλύσεις στο χέρι

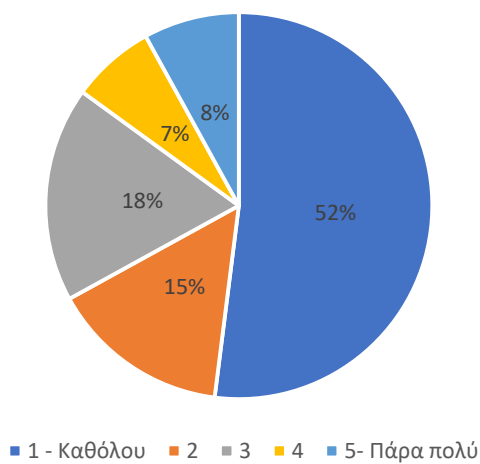
Τουαλέτες

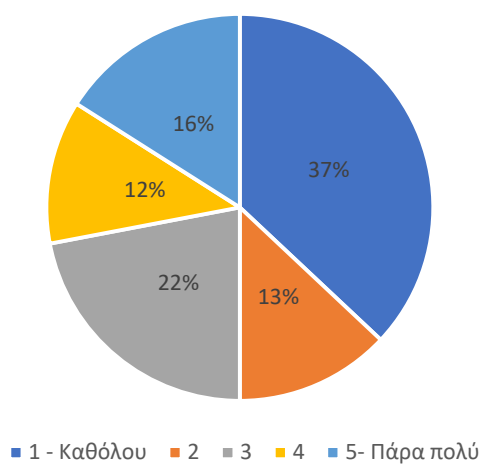

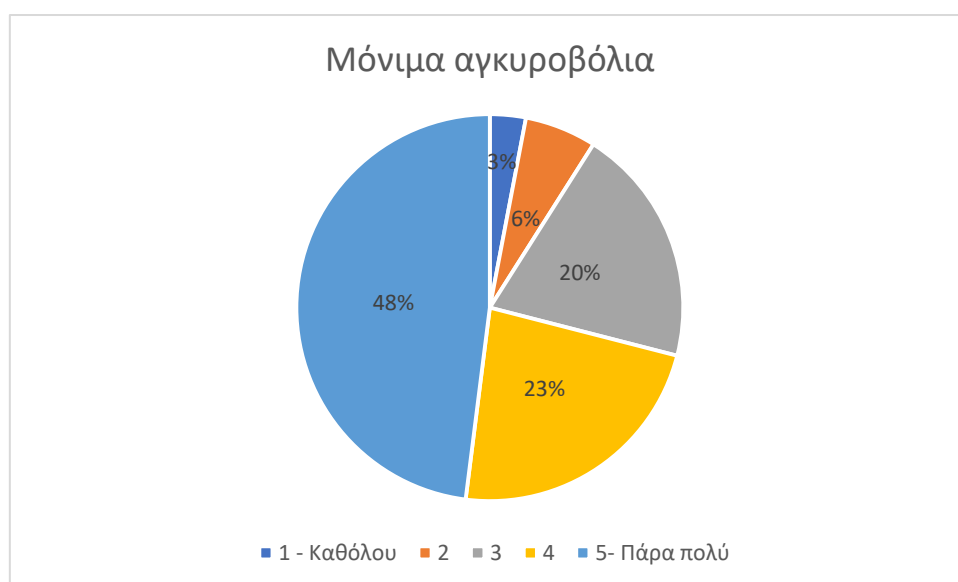
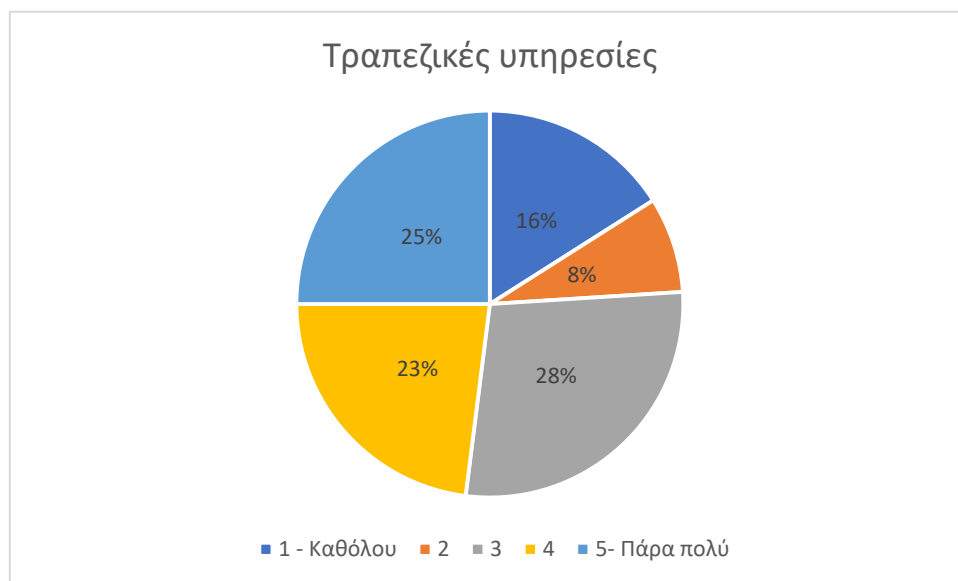

Δημιουργική απασχόληση παιδιών

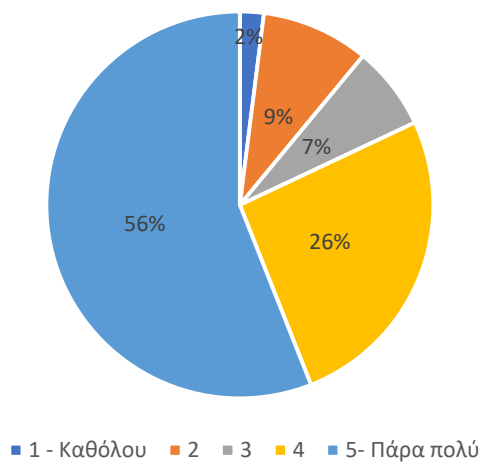

Γραμματειακή υποστήριξη

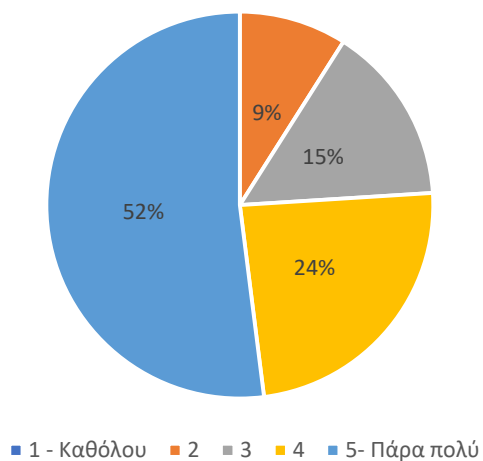

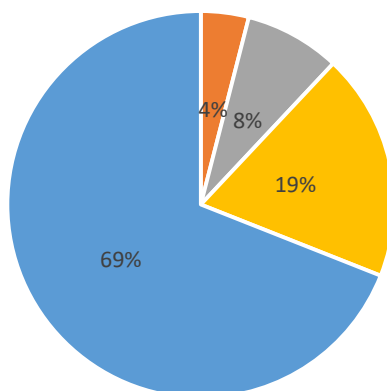
Θέση πρόσδεσης σκάφους

Βοήθεια από προσωπικό λιμένα

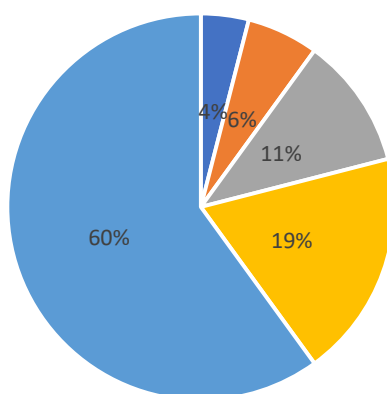

Κάλυψη από καιρικές συνθήκες

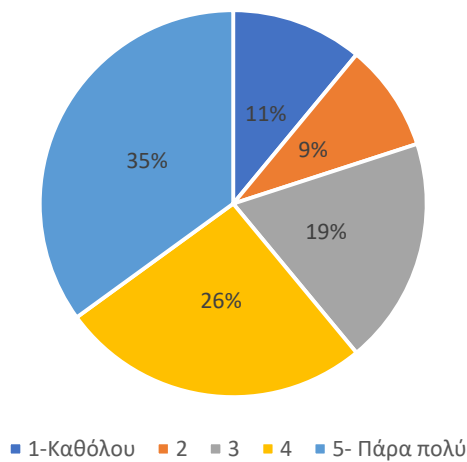
■ 1 - Καθόλου ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5- Πάρα πολύ

Φύλαξη

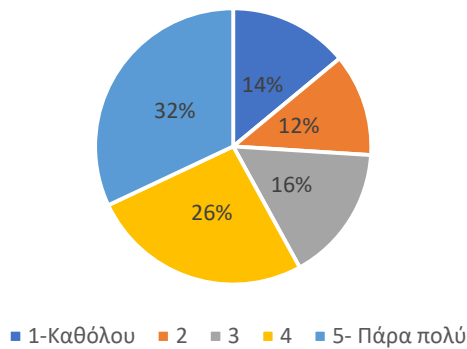

■ 1 - Καθόλου ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5- Πάρα πολύ

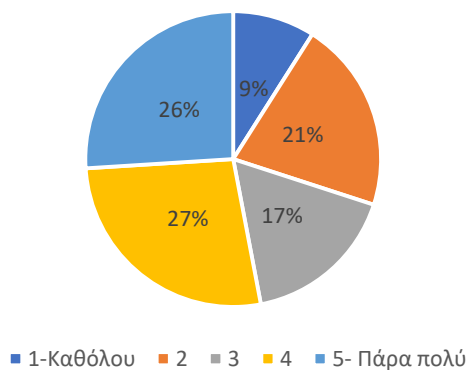
Προσιτό κόστος ελλιμενισμού

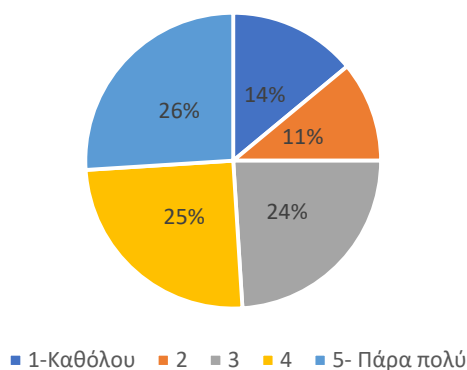
Σωστή και γρήγορη εξυπηρέτηση από τις λιμενικές και τελωνειακές αρχές (υποστήριξη κατά τη διαδικασία υποβολής ναυλοσυμφώνων ή/και άλλων συμπληρωματικών χαρτιών και αδειών)

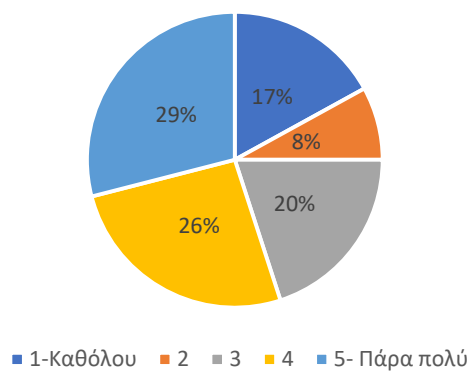
Υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης σκάφους
(καρνάγιο, καταστήματα εμπορίας ναυτιλιακών
ειδών)

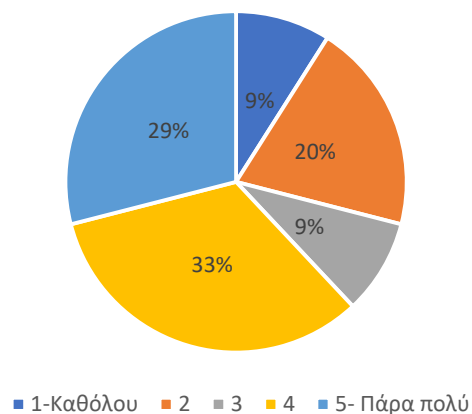
Σύνδεση του λιμένα με τον κεντρικό κορμό της
χώρας (ύπαρξη συχνών ακτοπλοϊκών και
αεροπορικών μεταφορών)

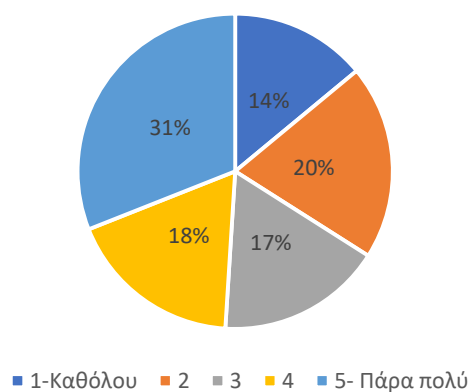
Υπηρεσίες διανυκτέρευσης (ύπαρξη
ξενοδοχειακών καταλυμάτων πλησίον του
λιμένα)

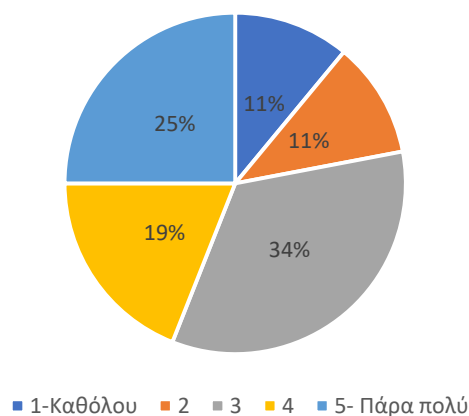
Υπηρεσίες σίτισης (ύπαρξη εστιατορίων,
ταβερνών και καταστημάτων ταχυφαγίας)

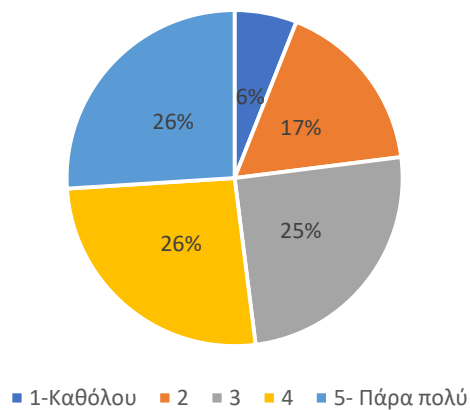
Υπηρεσίες μεταφορών για την ευρύτερη
περιοχή/υπόλοιπο νησί (ύπαρξη Μέσων Μαζικής
Μεταφοράς, ενοικιαζόμενων αυτοκινήτων/ μηχανών)

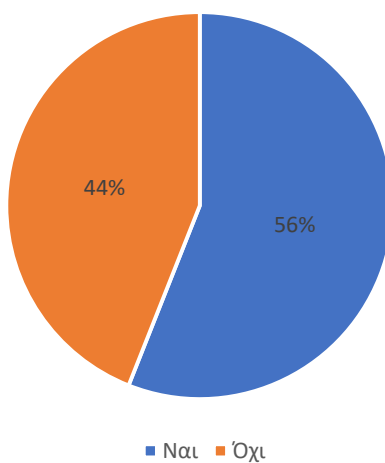
Υπηρεσίες πληροφόρησης (γραφεία τουρισμού,
καταστήματα έντυπου τύπου)

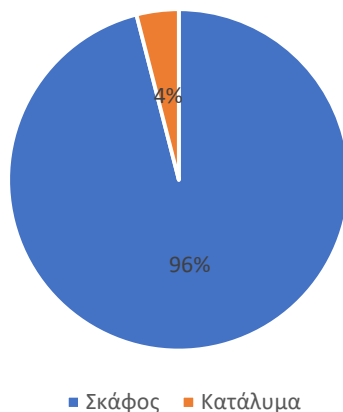
Πόσο σας ενδιαφέρουν οι συμπληρωματικές υπηρεσίες
τουρισμού στις περιοχές που επισκέπτεστε (τουριστικά θέρετρα,
μουσεία, παραλίες, νυχτερινή ζωή, προτάσεις εναλλακτικού
τουρισμού);

Είναι η πρώτη φορά που επισκέπτεστε το νησί;

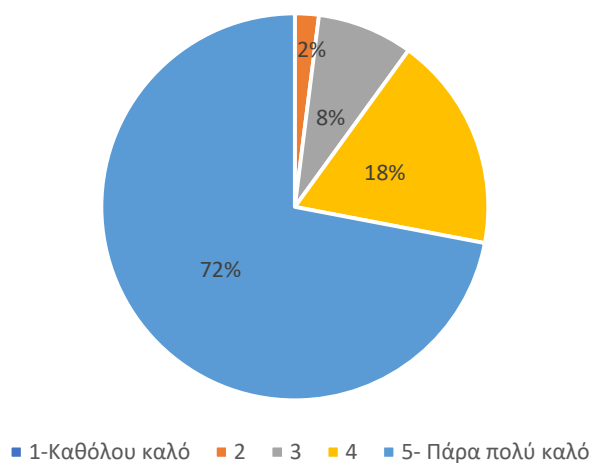

Κατά τη παραμονή σας στη Σκύρο διαμείνατε
στο σκάφος ή σε κάποιο κατάλυμα;

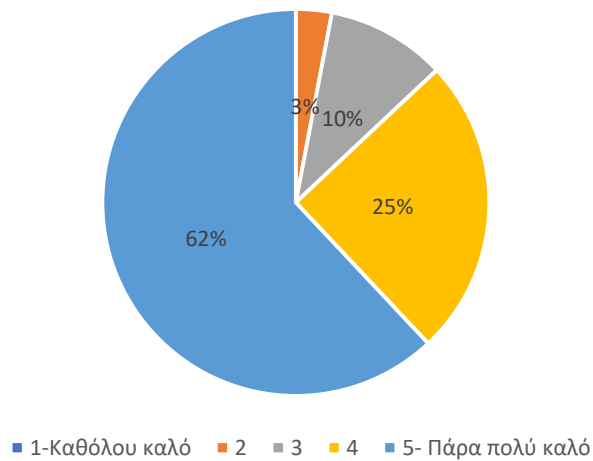

Πως αξιολογείτε τις εγκαταστάσεις και τις παροχές του τουριστικού
λιμένα της Σκύρου;

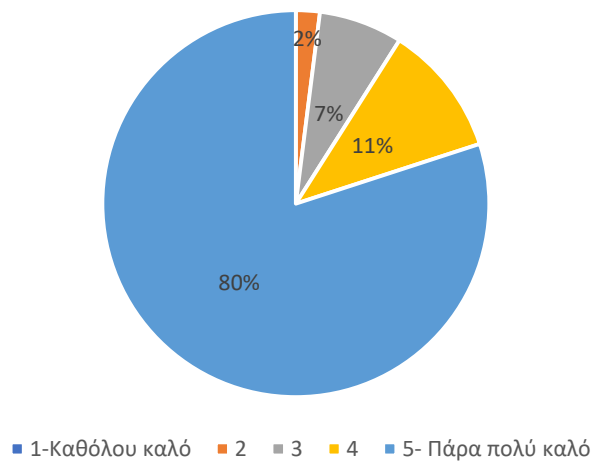
Λιμενικές εγκαταστάσεις/ Εξοπλισμός

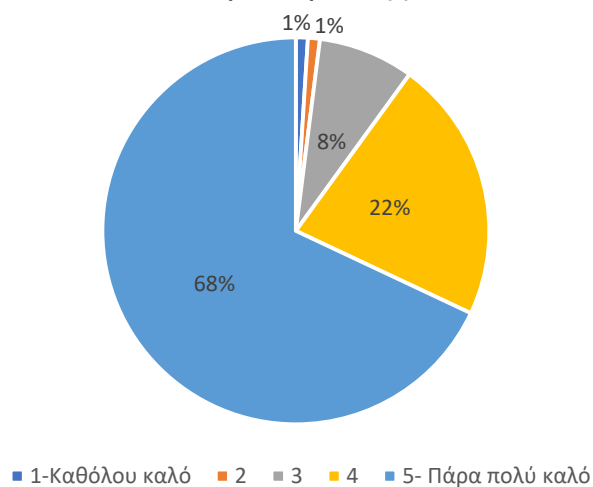
Ασφάλεια μαρίνας / τουριστικού λιμένα

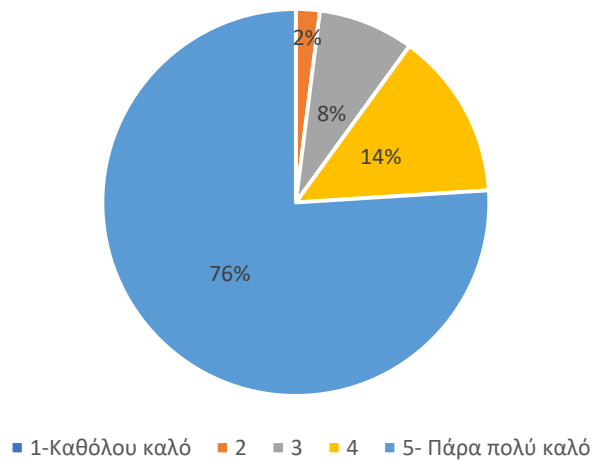
Υπηρεσίες ύδρευσης/ ηλεκτροδότησης

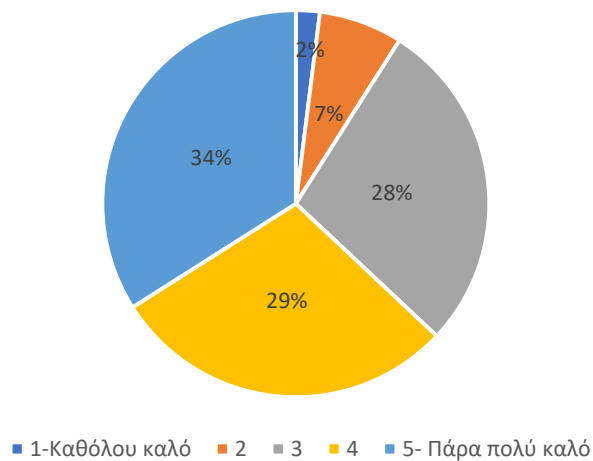
Χώροι υγιεινής

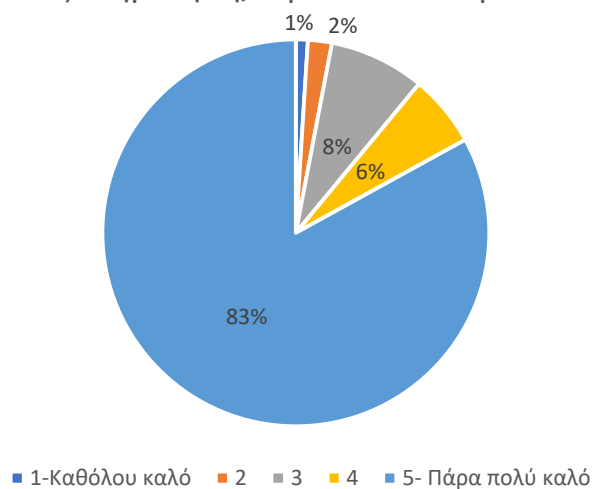
Εγκατάσταση ανεφοδιασμού καυσίμων

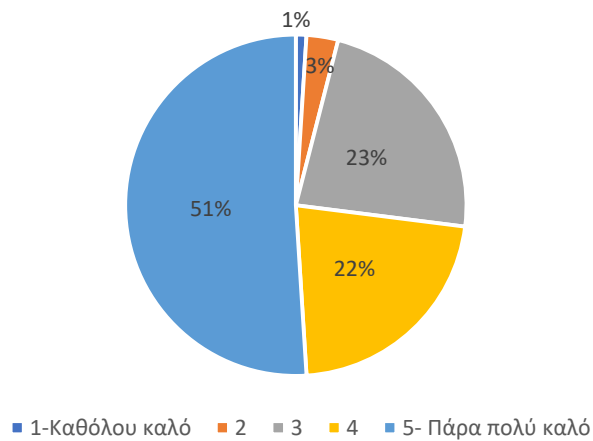
Κόστος Ελλιμενισμού

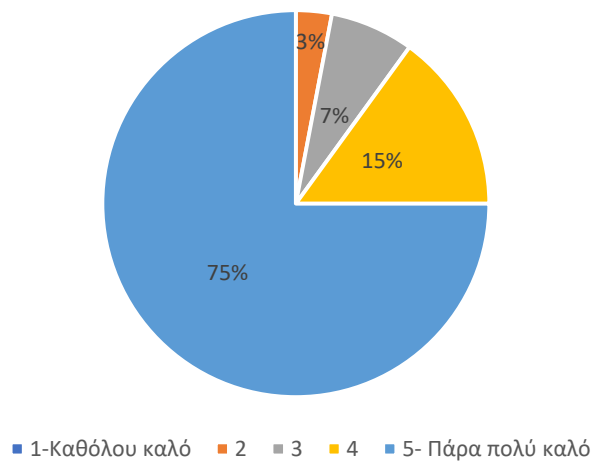
Εξυπηρέτηση/ Προσωπικό Λιμένα

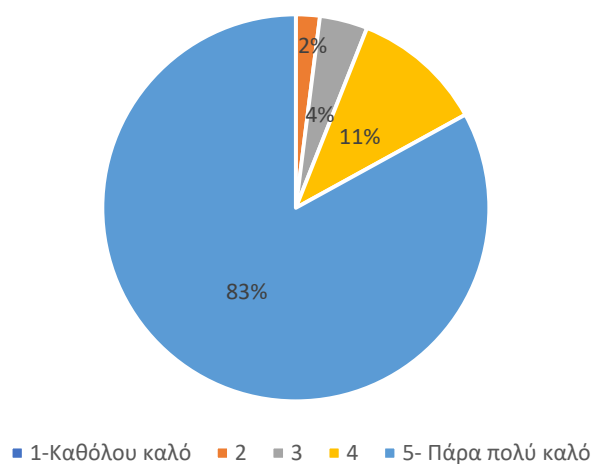
Εξυπηρέτηση από τις λιμενικές/ Τελωνειακές αρχές

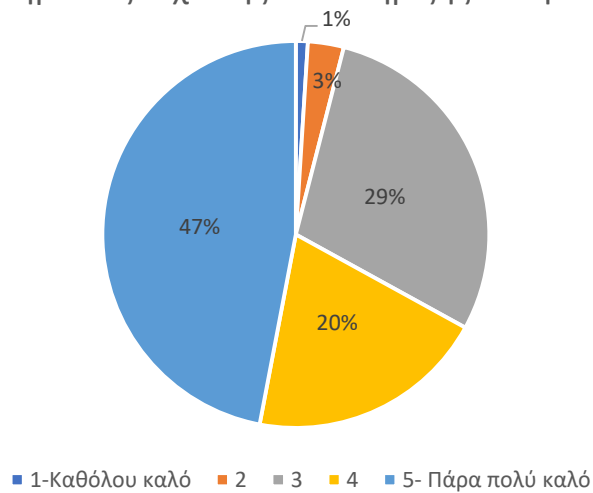
Καθαριότητα Λιμένα

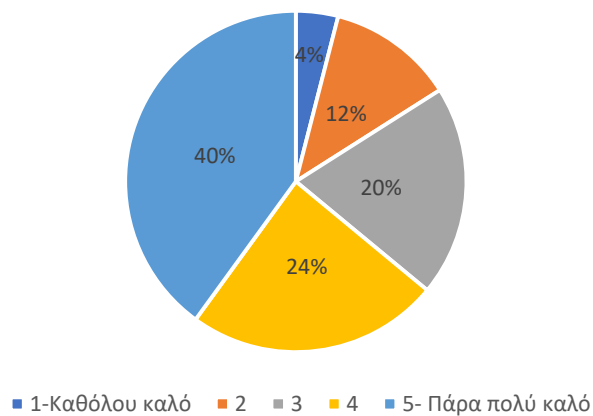
Εξυπηρέτηση κατά την πρόσδεση

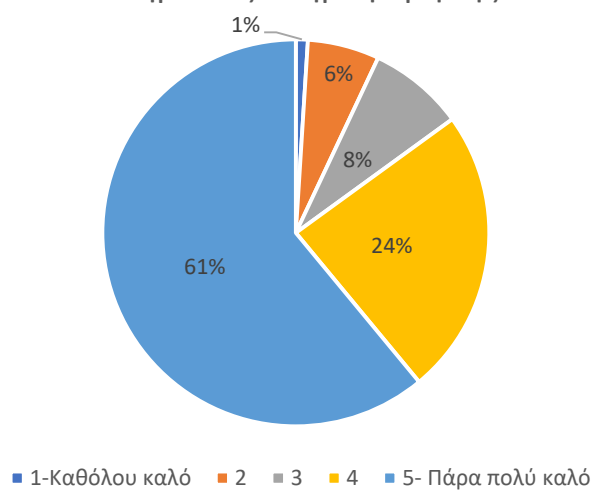
Υπηρεσίες τεχνικής υποστήριξης σκάφους

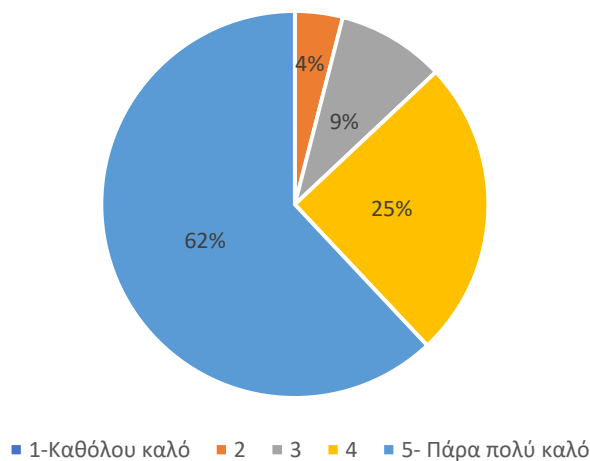
Σύνδεση της μαρίνας Υπηρεσίες μεταφορών (πάνω στο νησί)

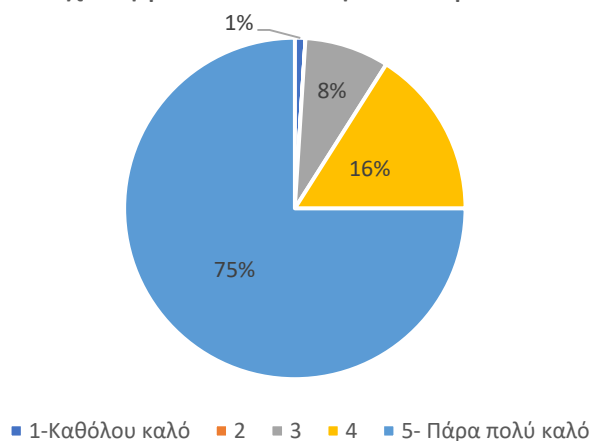
Υπηρεσίες πληροφόρησης

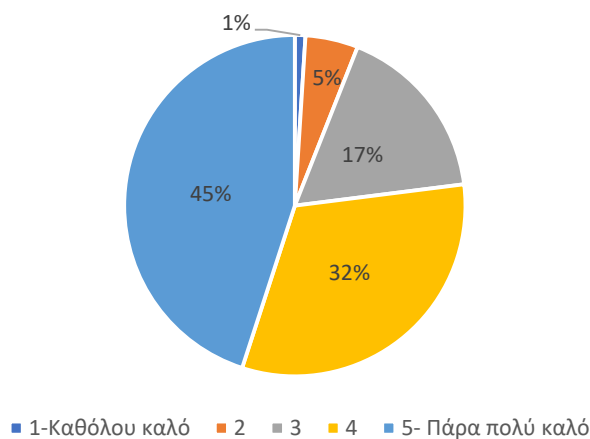
Περιβαλλοντική κατάσταση- υποδομές Λιμένα

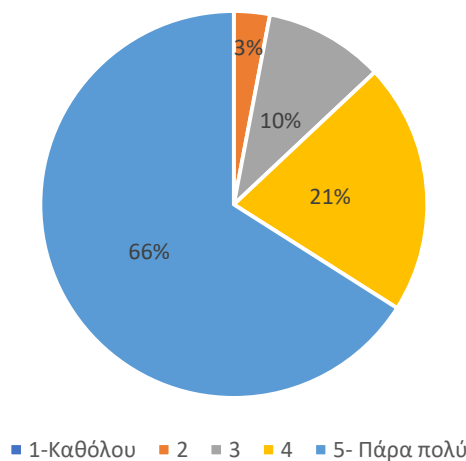
Μπορείτε να κατατάξετε το Λιμάνι της Σκύρου σε σχέση με άλλα ελληνικά Λιμάνια

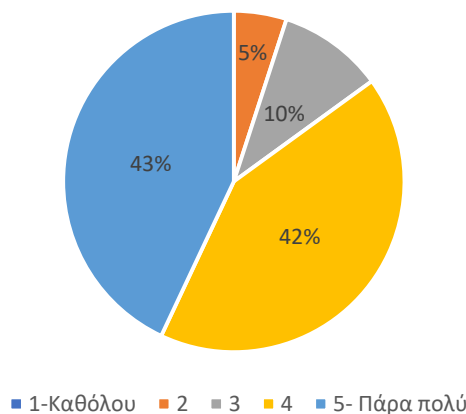
Μπορείτε να κατατάξετε το Λιμάνι της Σκύρου σε σχέση με άλλα Ευρωπαϊκά - Διεθνή Λιμάνια

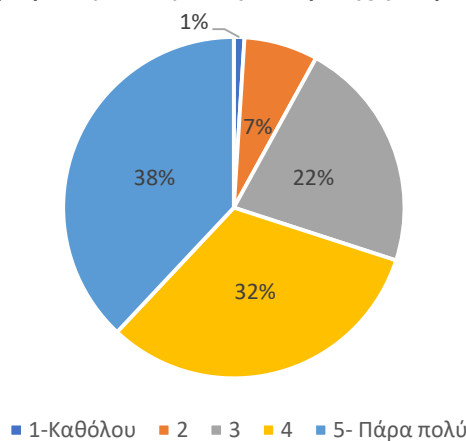
Ποιότητα των Λιμενικών Υπηρεσιών

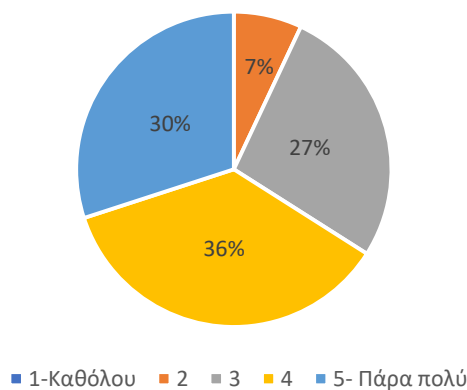
Σχέση ποιότητας / τιμής των Λιμενικών Υπηρεσιών

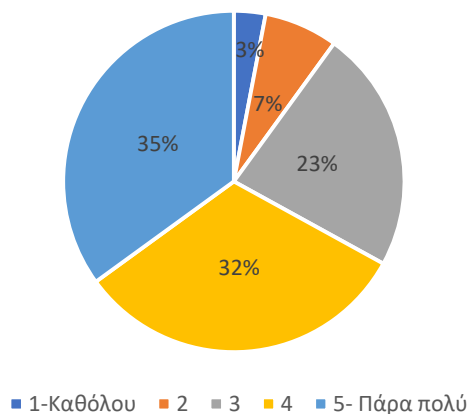
Ποιότητα υπηρεσιών από τρίτους (καταστήματα-ταβέρνες κλπ) στην περιοχή Λιμένα

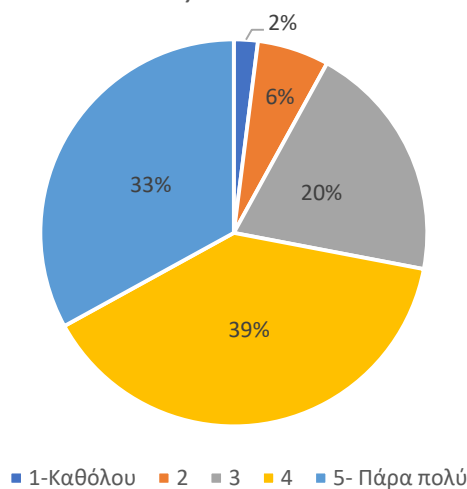
Σχέση ποιότητας / τιμής των υπηρεσιών λιμανιού από
τρίτους (καταστήματα- ταβέρνες κλπ) στην περιοχή
Λιμένα

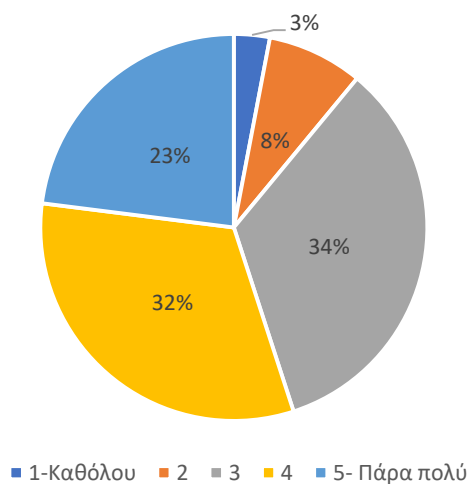
Αξιολόγηση υπηρεσιών υπόλοιπου Νησιού
(εκτός Λιμένα)

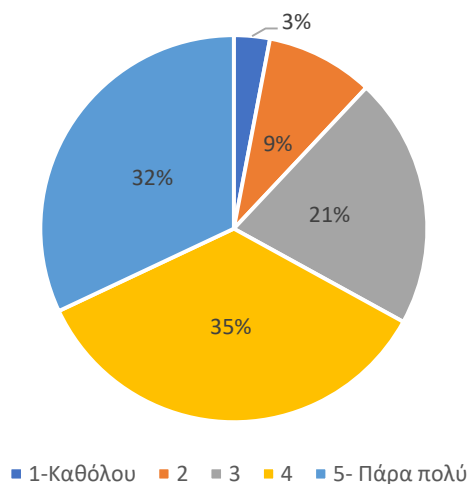
Αξιοθέατα

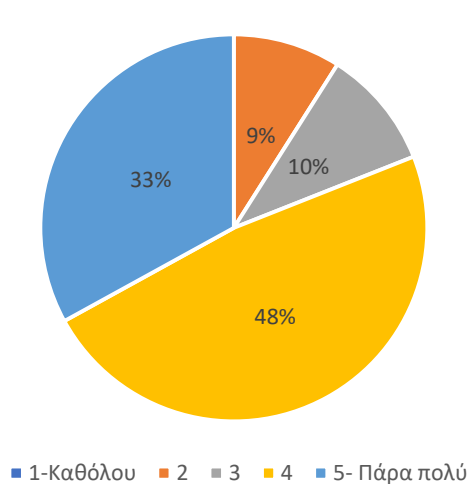
Πρόσβαση στα αξιοθέατα

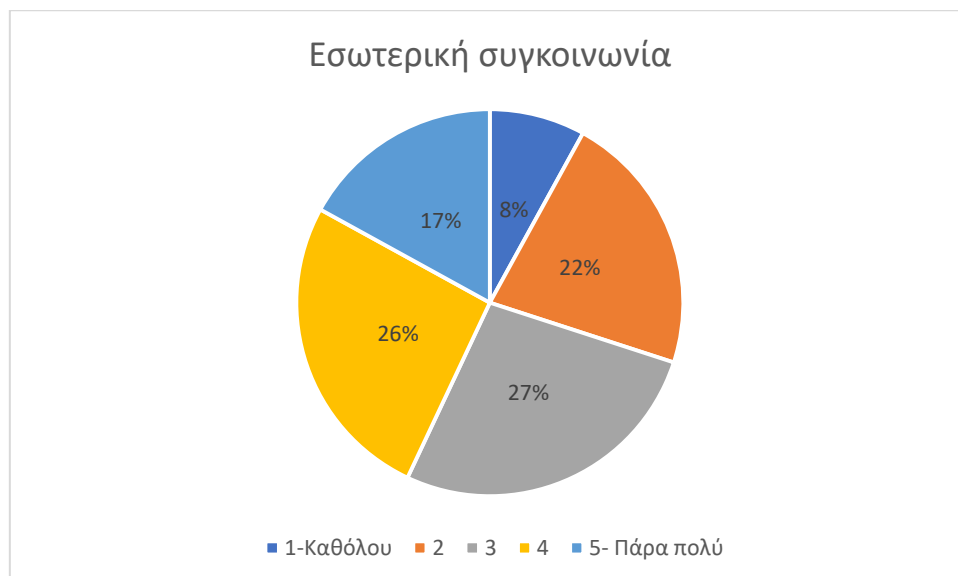
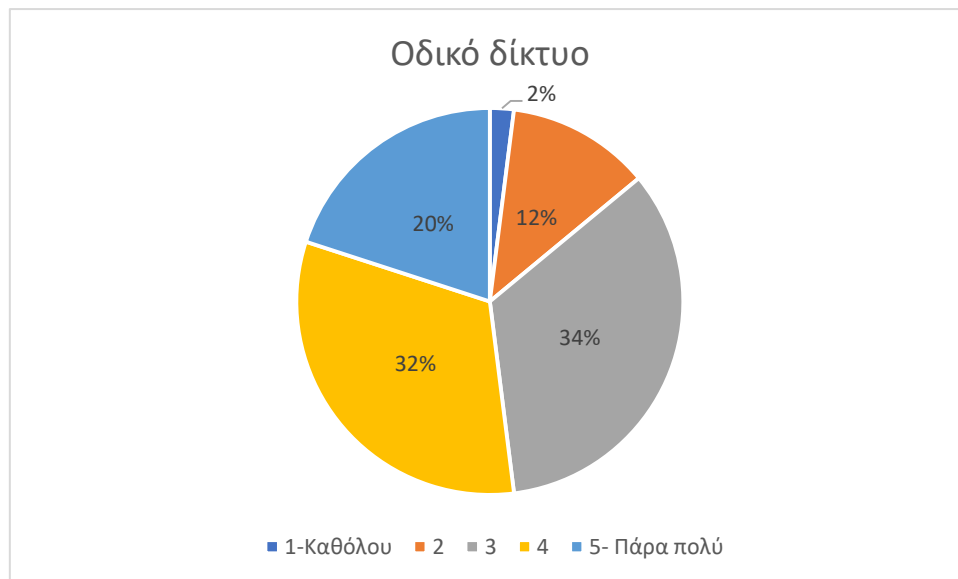

Παραλίες

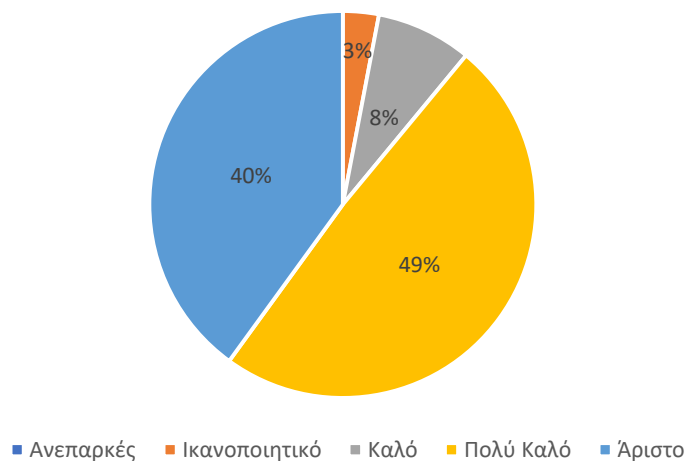

Φαγητό

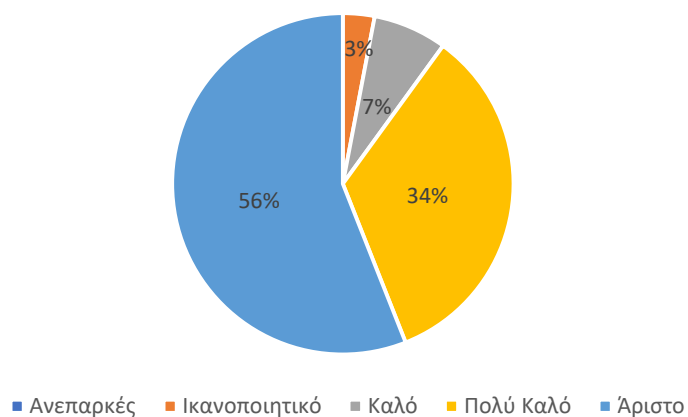

Συνολική ποιότητα τουριστικού προϊόντος

Μείνατε γενικότερα ικανοποιημένοι από τις συνολικές προσφερόμενες υπηρεσίες;

Σκοπεύετε να επισκεφθείτε ξανά το νησί;

